

AKKA/LAA Ziņas

Nr. 37, 2013.gada maijs

2012.gads — trešais labākais mūsu vēsturē

Iepriekšējais 2012.gads autoru biedrībai, autoru mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijai AKKA/LAA bija septiņpadsmitais darbības gads, ja pieskaitām sākotnējo AKKA divu gadu darbības laiku, tad — deviņpadsmitais darbības gads un astotais gads biedrības statusā. 2012.gadā kopējie ieņēmumi sasniedza 4,15 miljonus latu, kas ir par 37,7 % vairāk nekā 2011.gadā. Papildus savāktajai atlīdzībai tiesību īpašnieki saņēma arī procentus no bankās noguldītajiem depozītiem.

Atskatoties izrādās, ka 2012.gads bijis trešais labākais AKKA/LAA pastāvēšanas vēsturē pēc 2008. un 2009.gada. 97,63 % no atlīdzības kopējā apjoma veidoja autoriem savāktā atlīdzība, bet 2,37% no atlīdzības saņēma blakustiesību īpašnieki. Kā redzams, lielākās autoratlīdzības summas iekasētas par muzikālo darbu, dramatisko un audiovizuālo darbu lietojumu,

kā arī par Latvijas autoru darbu izmantojumu ārvalstīs.

Kopš 2004. gada 1. maija stājušies spēkā grozījumi Autortiesību likumā, saskaņā ar kuriem mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma veikšanai nepieciešama Kultūras ministrijas izsniegta atļauja. Kultūras ministrija ir izvērtējusi AKKA/LAA, kas pārstāv visu žanru mākslas un literatūras darbu autorus, darbību un izsniegusi visas nepieciešamās atļaujas mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma veikšanai.

Autoru mantiskās tiesības attiecībā uz izmantojumu publiskā izpildījumā izklaides vietās, kafejnīcās, veikalos u.c. tamlīdzīgās vietās tiek administrētas tikai kolektīvi, un to Latvijas

teritorijā veic viena autoru mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija — AKKA/LAA. Savukārt nesēja atlīdzību iekasējam gan autoriem, gan blakustiesību īpašniekiem, tātad tieši AKKA/LAA ir vienīgā organizācija, kas administrē nesēja atlīdzību visiem tiesību īpašniekiem Latvijā.

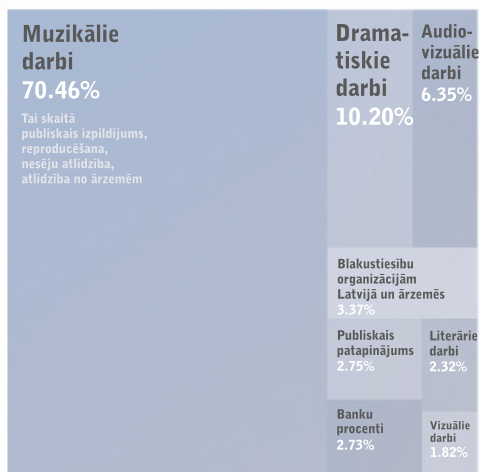
**2012.gadā
ieņēmumi
sasniedza
4,15
miljonus Ls**

turpinājums 2.lpp

Iekasētā atlīdzība 2012

Iekasētā atlīdzība pa tiesību veidiem

2011

Summa Ls

3 015 082

+37.7%

Muzikālie darbi
75.63%

Tai skaitā publiskais izpildījums, reproducēšana

Dramatiskie darbi
6.84%

Audiovizuālie darbi
3.92%

Autoru atlīdzība no ārvalstu organizācijām
3.34%

Blakustiesību organizācijām Latvijā un ārzemēs
2.37%

Publiskais patapinājums
2.04%

Atlīdzība autoriem no tūkstājiem nesējiem
1.41%

Literārie darbi
1.65%

Vizuālie darbi
1.01%

Banku procenti
1.69%

Mērķa rezerves no kabeļtelevīzijām
0.10%

Summa Ls

4 150 785

Par **muzikālo, literāro un horeogrāfisko darbu izmantojumu publiskā izpildījumā** 2012.gadā iekasēti 1 350 002 latī, kas ir par 172,9 tūkstošiem latu jeb par 14,7 % vairāk nekā 2011.gadā.

Nozīmīgākais autoru darbu izmantojums publiskā izpildījuma segmentā ir darbu izpildījums koncertos ar ieejas maksu — biļetēm, par to iekasēti 383 194 tūkstoši, par autoru darbu izmantojumu pašvaldību kultūras/tautas namu rīkotos koncertos, deju vakaros, diskotēkās iekasēta autoratlīdzība 126 067 latī.

Stabilizējusies arī no izklaides sektora — stacionāriem mūzikas klubiem, naktsklubiem un diskotēkām iekasētā autoratlīdzība. Šajā segmentā licencēto objektu skaits ir palicis iepriekšējo gadu līmenī, saglabājusies arī pēdējo gadu prakse atteikties no ieejas maksas par biļetēm, tāpēc klubi maksā tikai autoratlīdzības minimālās summas.

Palielinājusies iekasētā autoratlīdzība par mūzikas publisko izpildījumu, demonstrējot filmas — 2012.gadā filmu mūzikas autoriem iekasēti 47 455 latī. Kino izrādīšanas vietu skaits Latvijā ir nemainīgs jau vairākus gadus — 26, tajā skaitā ir 17 kinoteātri. Taču filmas demonstrē arī atsevišķos sarīkojumos bez ieejas maksas, tāpēc palielinājies vienas filmas demonstrēšanai sarīkojumos izsniegto licenču skaits.

HOREKA — restorānu, bāru, kafējnicu segmentā kopējais licencēto objektu skaits palielinājies par 5% — licencēti 2425 objekti. Tāpat kā iepriekšējos gados saglabājas samērā liela uzņēmumu mainība — 2012.gadā pārtraukta 323 līgumu darbība. 2012.gadā ir iespējams novērtēt arī darbaspēka un darbalaika resursu ekonomiju, kas

gūta, praktizējot neterminēto licenču izsniegšanu. Iekasētā autoratlīdzība ir 285 143 latī — par 22 631 latu vairāk nekā iepriekšējā gadā. 2012.gadā turpinājās tendence publisku pasākumu — gadskārtu, pilsētu, dažādu tematisko svētku — apmeklējumu sabiedrībai piedāvāt bez ieejas maksas — tāpēc

palielinājies izsniegto licenču skaits un autoratlīdzības ieņēmums par muzikālu, literāru un horeogrāfisku darbu izmantojumu vienreizējos kultūras sporta un izklaides pasākumos. Kopumā Muzikālo darbu nodaļas darbā 2012.gadā saglabājās trīs tendences: palielinās kopējais licencēto objektu skaits, palielinās izsniegto licenču skaits sakarā ar objektu īpašnieku maiņu,

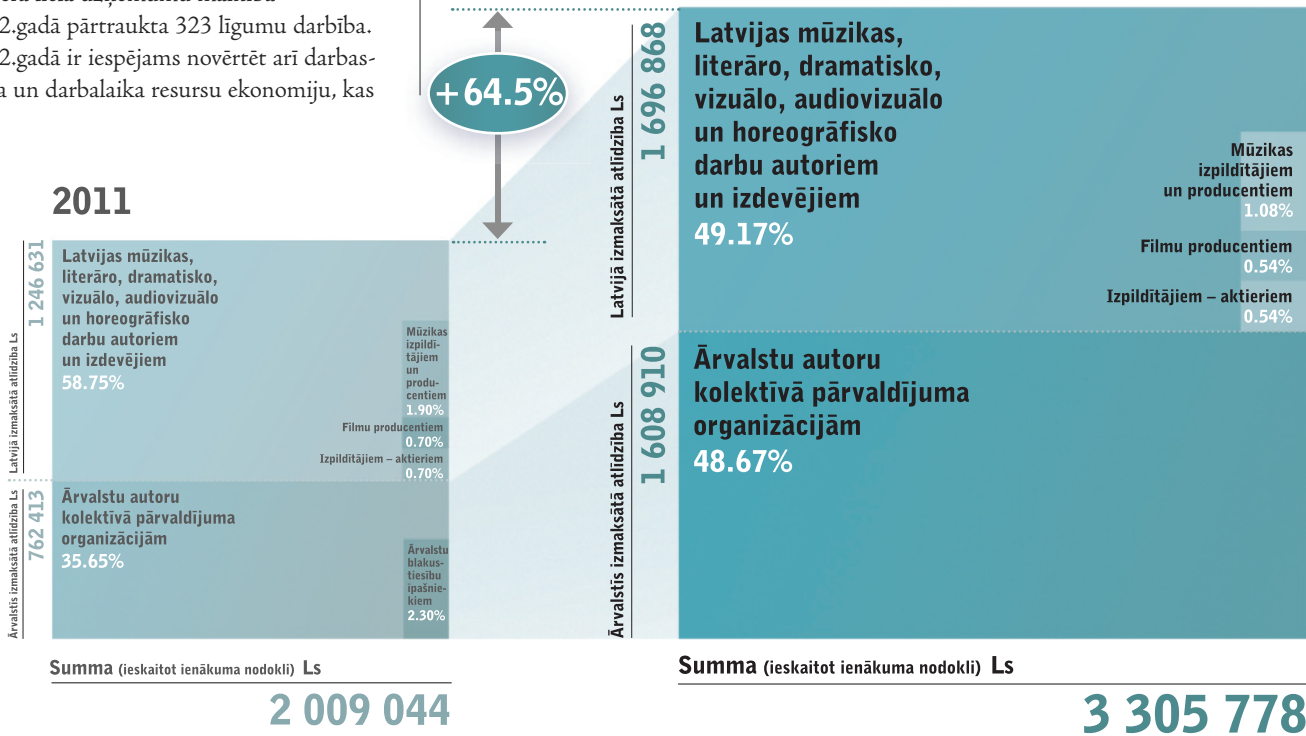
stabilizējas mūzikas izmantojuma apjoms un iekasētās autoratlīdzības apjoms. **Raidorganizāciju nodaļa** 2012.gadā iekasēja Ls 2 032 598. Salīdzinot ar 2011.gadu, pērn autoriem tika iekasēts par 979 tūkstošiem latu vairāk. Tik milzīgs autoratlīdzības pieaugums ir saistīts ar divu lielu 2006.gada vasarā uzsāktu tiesvedību pabeigšanu 2012.gadā. LNT kopā

2012.gadā muzikālo darbu autoriem samaksāja 701 tūkstoši latu un TV3 samaksāja 392 tūkstošus latu. Jāuzsver, ka abu šo televīziju veiktie maksājumi ir par autoru darbu izmantošanu bez licences daudzu gadu garumā. Latvijas Televīzija muzikālo darbu autoriem bez licences līguma samaksāja 85 tūkstošus latu, kurus AKKA/LAA pieņēma kā daļu no autoriem 2012.gadā nodarītajiem zaudējumiem par AKKA/LAA pārstāvētu autoru muzikālo darbu prettiesisku izmantošanu bez licences. Ceram, ka 2013.gada laikā tiks pabeigta 2008.gada maijā pret valsts SIA “Latvijas Televīzija” uzsāktā tiesvedība par autortiesību pārkāpumu no 2005.gada un autoriem tiks samaksāta Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2012.gada 2.februāra spriedumā noteiktā atlīdzība 354 tūkstoši latu par laiku no 2005.gada 1.janvāra līdz 2008.gada 31.decembrim. No kabeļtelevīzijām 2012.gadā iekasēti 462 tūkstoši latu — par 21 tūkstoši latu vairāk nekā 2011.gadā.

Privātie radio autoriem samaksāja 137 tūkstošus latu, savukārt Latvijas Radio muzikālo un literāro darbu autoriem pērn samaksāja 208 238 latus. Diemžēl joprojām turpinās tiesvedības procesi ar Latvijas lielākajiem komercradio — Radio SWH, radio Star FM un Radio Skonto.

Izmaksātā atlīdzība 2012

Izmaksātā atlīdzība tiesību īpašniekiem

2012.gadā par **audiovizuālo darbu** izmantošanu tika iekasēti 20 455 latī. Par **literāriem darbiem** no izdevniecībām un preses izdevējiem iekasēti 16,26 tūkstoši latu, izsniegta 134 licences. No preses izdevējiem iekasētās autoratlīdzības apjoms par 2012.gada publikācijām ir 4,06 tūkstoši latu. **Teātru** jomā pagājušajā gadā joprojām vērojams iekasētās summas kritums par 3,82% (kas gan ir mazāks nekā iepriekšējā periodā, kad kritums bija par 7,6 %) — no 205,56 tūkstošiem latu 2011.gadā uz 197,71 tūkstoša latu 2012.gadā. Saglabājās jau iepriekšējo gadu darba rezultātā vērojamā tendence — arvien apziņīgāk AKKA/LAA pārstāvēto autoru darbu izmantojumam atļaujas kārtā amatieru teātri un skolu teātri. Kopumā teātriem izsniegto licenču skaits pieaudzis no 264 licences 2011.gadā uz 280 licencēm 2012.gadā.

Pateicoties Borisa un Ināras Teterevu fonda sniegtajam finansālajam atbalstam, 2012.gadā varam runāt par īstu uzplaukumu dramatisko darbu izmantojumā televīzijā — teātra izrāžu reproducēšanas pieaugums ir par 135 %, savukārt par dramatisko darbu raidīšanu jaunizveidotajā raidījumu ciklā “teātris.zip”, kurā tiek pilnībā pārraidītas

teātra izrādes, — pieaugums ir par 45,6 %. AKKA/LAA pārstāvēto literāro darbu izmantojumam internetā izsniegta tikai 5 licences, tai skaitā, arī apgādām “Zvaigzne ABC”, kurš uzsāks elektronisko grāmatu tirdzniecību.

Vizuālo mākslu darbu autoriem 2012.gadā savāktā atlīdzība ir 41 939 latī, par 5,5% vairāk nekā iepriekšējā gadā.

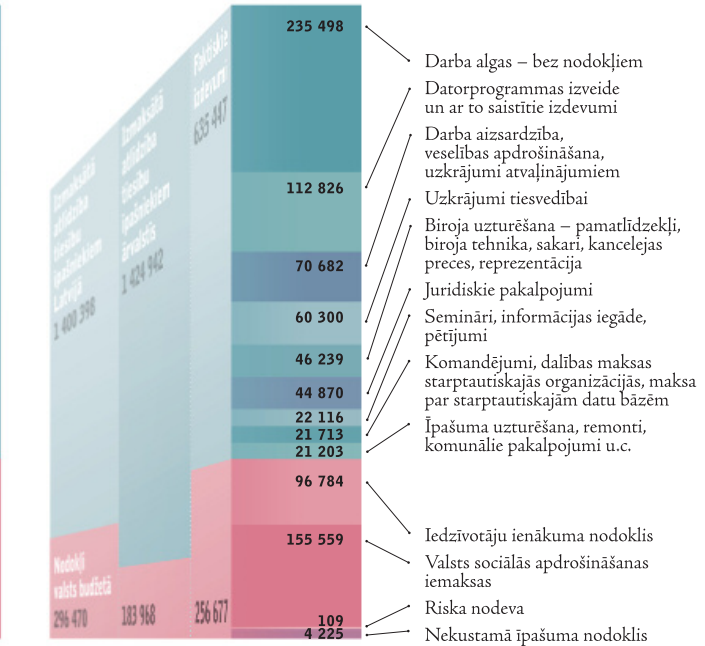
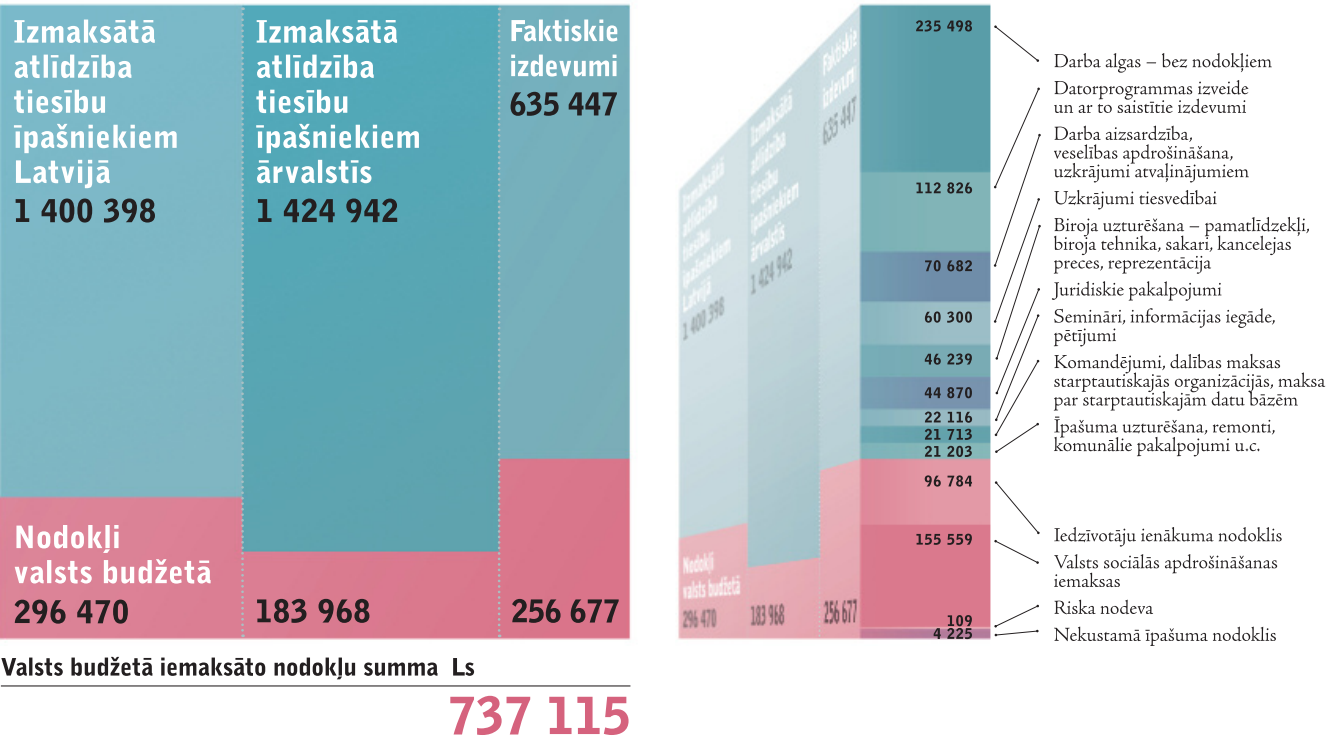
Lielākais pieaugums bijis vizuālo oriģināldarbu tālārpārdošanas jomā. Tas skaidrojams ar to, ka vietējais tirgus tiek papildināts ar augstāk novērtētiem darbiem un ir mainījusies pircēju grupa — vairāk to ir no Krievijas, ne tikai kolekcionāri, bet investori, kuri mākslu uzskata par labu ieguldījuma objektu.

Latvijas vizuālo autoru darbu izmantošanai ārzemēs ir palielinājums par 5,9%. Ārzemēs mūsu autoru darbus galvenokārt izmanto kabeļtelevīzijās, internetā, privātai kopēšanai. 2012. gadā ieņēmumi no **muzikālo darbu reproducēšanas mehāniskajā ierakstā** samazinājušies par 15,6%, kopā iekasēti 57 128 latī. Būtiskākais ieņēmumu samazinājums fizisko nesēju (CD un DVD) sektorā ir par 42%, tiešsaistes sektorā — par 18 % pret 2011.gada līmeni. Ieņēmumu pieaugums

Par publisko patatpīnājumu tiesību īpašniekiem tika izmaksāti Ls 60 076

2012

Izmaksātā atlīdzība/nodokļi/faktiskie izdevumi

☞ turpinājums no 3.lpp

Kopš 2002.gada AKKA/LAA veic atlidzības iekasēšanu autoriem, izpildītājiem, fonogrammu un filmu producentiem par *tuksšajiem materiā-lajiem nesējiem un reproducēšanai izmanto-tajām iekārtām*, ja tās paredzēts izmantot personīgām vajadzībām. 2012.gadā, ieskaitot iepriekšējo gadu avansus, iekasēta nesēju atlidzība 164 731 lats, kas ir par 2,4% vairāk nekā iepriekšējā gadā.

2012.gada 1.novembrī strājas spēkā jauni Ministru kabineta noteikumi — tie ietek-mēja tikai 2 mēnešu iekasējumu. Jaunajos noteikumos ietverto iekārtu loka sašaurinā-jums negatīvi var ietekmēt nesēju atlidzības iekasējumu krasu tirgus svārstību gadījumos, turklāt joprojām MK noteikumos nav iekļautas tādas populāras iekārtas kā mobilie telefoni un HDD, SSD diski. Taču, spriežot pat pēc Kultūras ministrijas veiktā pētījuma, mobilie telefoni ieņem otro vietu pēc izman-tojuma darbu reproducēšanai. Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.321 iekasēto 2012.gada atlidzību, papild-inot to ar procentiem no depozītā noguldī-tās nesēju atlidzības līdz sadales brīdim un atskaitot administrēšanas faktiskos izdevu-mus, AKKA/LAA 2013.gada februārī sada-lījusi un izmaksājusi tiesību īpašnieku gru-pām.

Mainoties ievesto iekārtu struktūrai, ir mai-nījusies arī izmaksātās atlidzības struktūra visiem tiesību īpašniekiem. Par 2012.gadu AKKA/LAA izmaksājusi Latvijas Izpildītāju un producentu apvienībai par 13,5% vairāk nekā 2011.gadā, bet Latvijas Kinoproducentu asociācijai un Latvijas Profesionālo aktieru apvienībai — par 30,1% mazāku atlidzību katrai nekā 2011.gadā. AKKA/LAA pārstāvētie autori sekojošās nesēju atlidzības sadalēs saņems par 5,4% mazāk nekā par 2011.gadu. Autoratlidzības sadales jomā 2012.gadā AKKA/LAA veikusi milzu darbu, sadalot atlidzību par daudziem gadiem, par kuriem pēc tiesas sprieduma samaksāja raidorgani-zācijas, un visiem tiesību īpašniekiem izmaksāja 3 miljonus un 305 778 latus jeb par 64,5% lielāku atlidzību nekā 2011.gadā.

Izmaksātās atlidzības struktūru raksturo sekojoša tabula:

2012.gadā AKKA/LAA izmaksājusi (ieskaitot ienākuma nodokli latos)	
Tiesību īpašnieki	Summa
1. Atlidzība Latvijas mūzikas, literāro, dramatisko, vizuālo, audiovizuālo un horeogrāfisko darbu autoriem un izdevējiem	1 625 633
2. Atlidzība ārvalstu autortiesību organizācijām	1 608 910
3. Atlidzība mūzikas izpildītājiem un producentiem Latvijā	35 585
4. Atlidzība filmu producentiem Latvijā	17 825
5. Atlidzība izpildītājiem — aktieriem Latvijā	17 825
Kopā:	3 305 778

Autoratlidzības sadalē nacionālajiem auto-riem AKKA/LAA izmanto savu unikālo datu bāzi, ārvalstu autoriem — Skandināvijas un Baltijas valstu autortiesību organizāciju kopīgo datu bāzi NORD—DOC. Datu bāze, uz ko balstās ārvalstu autoru autoratlidzību sadale, ir plašāka un sarežģītāka par Latvijas autoru datu bāzi, jo aptver daudzu valstu daudzo autoru ļoti daudzos darbus. Uz 2012.gada 31.decembri AKKA/LAA pārstāvēja 4733 Latvijas tiesī-bu īpašniekus un 4,8 miljonus autoru no 112 ārvalstu autortiesību organizācijām.

2012.gadā savāktā atlidzība (latos)		
Tiesību veids	Summa	%
1. Muzikālo darbu tiesības,	3 139 052	75,63
<i>tai skaitā publiskais izpildījums</i>	<i>1 350 002</i>	<i>32,52</i>
2. Dramatisko darbu tiesības	284 002	6,84
3. Literāro darbu tiesības	68 514	1,65
4. Vizuālo darbu tiesības	41 939	1,01
5. Audiovizuālo darbu tiesības	162 565	3,92
6. Atlidzība autoriem no tuksšajiem nesējiem	58 546	1,41
7. Publiskā patapinājuma atlidzība	84 680	2,04
8. Autoru atlidzība no ārvalstu organizācijām	138 735	3,34
9. Mērķa rezerves no kabeļtelevizijām	3 961	0,10
10. Ieņēmumi no banku % autoriem	70 232	1,69
Atlidzība autoriem kopā	4 052 227	97,63
1. Blakustiesību organizācijām Latvijā	98 198	2,366
2. Ieņēmumi no banku % blakustiesību organizācijām	360	0,009
Citu tiesību īpašnieku atlidzība kopā	98 558	2,37
Atlidzība kopā	4 150 785	100
<i>t.sk. ieņēmumi no banku uzkrātajiem depozītu %</i>	<i>70 592</i>	<i>1,70</i>

2012.gadā ar AKKA/LAA līgumus noslē-dza 205 jauni Latvijas autori. Latvijas muzi-kālo darbu autori reģistrēšanai Muzikālo darbu datu bāzē iesniedza 6913 jaunus dar-bus. No muzikālo darbu izmantotāju iesniegtajām darbu izmantojuma atskaitēm 2012.gadā AKKA/LAA Dokumentācijas un sadales nodaļa muzikālo darbu sadales programmā ievadījusi kopā gandrīz miljonu darbu (963 755 darbus) un pirmoreiz — 20 308 filmās ietvertos muzikālos darbus. Kopumā, kā jau teikts, AKKA/LAA auto-riem 2012.gadā sadalījusi un izmaksājusi vairāk nekā 3,3 miljonus latu. Izmaksātās atlidzības lielumu ik gadu nosaka arī iepriekšējos gados iekasētās atlidzības apjoms, jo daļa no iekasētās atlidzības katru gadu pāriet uz nākamo gadu. Saskaņā ar

AKKA/LAA padome ievēlēta 2010.gada 29.julijā:

Prezidente: Māra Zālīte,
Ēriks Hānbergs,
Juris Kulakovs,
Valdis Muktupāvels,
Inese Paklone,
Juris Petraškevičs,
Valts Pūce,
Valdis Rūmnieks,
Ungars Savickis

noslēgtajiem līgumiem ar lielākajiem autoru darbu izmantotājiem (radio, TV, kabeļTVorganizācijas, koncertorganizācijas u.c.) norēķināšanās par darbu izmantojumu notiek noteiktos laika periodos visa gada laikā, izmantotājiem iesniedzot programmas par autoru darbu izmantojumu līdz nākamā gada martam. Pēc tam notiek šo programmu apstrāde, atlidzības sadale un izmaksa auto-riem. Latvijas autori savu atlidzību no raid-organizācijām un par publisko izpildījumu saņem divreiz gadā, un par iepriekšējā gada otro pusgadu var reāli saņemt sekojošā gada martā — septembrī. Ārvalstu autoriem atli-dzības sadale notiek vienu reizi gadā, apko-pojot visas saņemtās programmas par iepriekšējo gadu, tāpēc ārvalstu organizā-ciām atlidzības izmaksa var notikt ne ātrāk kā gadu pēc atlidzības saņemšanas mūsu bied-ribā. Jāatzīmē, ka autoratlidzības izmaksu aizkavē nekvalitatīvi sagatavotas izmantoto darbu programmas. Tā periodiski veidojas uz noteiktu laiku autoriem vēl nesadalītā atlidzība, kurā ir objektīvi nesadalāma atli-dzība, par kuru vēl nav saņemtas darbu izmantotāju atskaites. Tāpat uz nākamo gadu pāriet summas, ko veido sadalītā, bet dažādu iemeslu dēļ tiesību īpašniekiem vēl

neizmaksātā atlidzība. Uz 2012.gada 31.decembri vēl sadalāmā, kā arī sadalītā un vēl neizmaksātā atlidzība tiesību īpašnie-kiem bija 3 miljoni un 701 785 lati. Saskaņā ar AKKA/LAA toreizējās valdes lēmumu 1997. gadā tika izveidots Kultūras, izglītības un sociālais fonds. AKKA/LAA vienīgā dalībnieka kopsapulcē 2003. gada 5.februārī fondu pārdēvēja par Kultūras un izglītības (KI) fondu. KI fonda līdzekļus veido atskaitījumi no atlidzības ārvalstu autoriem 10% apmērā atbilstoši līgumiem ar ārvalstu autortiesību organizāciju pilnvaro-juma līgumiem. Uzkrātos fonda līdzekļus izlieto saskaņā ar KI fonda noteikumiem. KI fonda līdzekļu izlietojumu 2012.gadā AKKA/LAA padome apstiprināja savā sēdē 2013.gada 28.februārī. Fonda līdzekļu atli-kums 2012.gada 31.decembrī bija 98 843 lati. AKKA/LAA 2012.gadu beigusi ar 34 925 latu lielu ieņēmumu pārsnie-gumu pār izdevu-miem.Kopumā 2012.gadu novērtējam kā veiksmīgu.

2012. gadā turpinājās ISO darba kvalitātes vadības sistēmas izstrāde un ieviešana autoru biedrības

AKKA/LAA darbībā, kā arī sākās darbs pie jaunas, konsolidētas un apjomīgas licenču uzskaites, autoru atlidzības uzskaites un sadales datorprogrammas izveides, kuru plā-nots pabeigt 2013.gada pirmajā pusē. Biedrības AKKA/LAA pilns 2012.gada pārskats un revidenta ziņojums elektroniski iesniegts VID Rīgas Ziemeļu rajona klientu apkalpošanas centrā un saskaņā ar Autortiesību likumu — LR Kultūras minis-trijā. Saisinātā bilance elektroniski publicēta laikrakstā “Latvijas Vēstnesis”. Pārskats par AKKA/LAA savākto un autoriem sadalīto atlidzību izsūtīts visām ārvalstu organizā-ci-jām, ar kurām AKKA/LAA noslēgusi līgu-mus, kā arī Starptautiskās autoru un kom-ponistu biedrību konfederācijas (CISAC) sekretariātam. Gada pārskats publiskots arī AKKA/LAA mājas lapā www.akka—laa.lv un publicēts šajā biļetenā “AKKA/LAA Ziņas” laidienā. ☐

Inese Paklone,
AKKA/LAA izpilddirektore

Kopsavilkums par AKKA/LAA savākto atlidzību autoriem un citiem tiesību īpašniekiem (bruto) 2012.gadā

	2011.gads	2012.gads	%
Muzikālo darbu tiesības	1923807,38	3139052,33	63,17
Komerčiālās radio raidorganizācijas	95581,03	137108,55	43,45
Sabiedriskā radio raidorganizācija	170262,94	176725,26	3,80
Komerčiālās TV raidorganizācijas	197837,07	1139187,76	475,82
Sabiedriskā TV raidorganizācija	87730,94	85682,30	—2,34
Kabeļtelevizijas	191505,69	192536,52	0,54
Mūzika internetā	3859,39	792,00	—79,48
Publ. izpild. (koncerti, kafējnicas, veikali u.c.)	1134468,07	1302423,97	14,80
Publ.izpild.(filmu mūzika)	42562,25	47578,40	11,79
Mehānisko ierakstu tiesības	0,00	57017,57	
Dramatisko un muzikāli dram. darbu tiesības	288837,56	284001,51	—1,67
Teātris	205564,72	197716,56	—3,82
Kabeļtelevizijas	58008,43	57760,96	—0,43
Sabiedriskā radio raidorganizācija	18908,00	18908,00	0,00
Reproducēšana	400,00	942,25	135,56
Sabiedriskā TV raidorganizācija	5956,41	8673,74	45,62
Literāro darbu tiesības	69930,73	68514,48	—2,03
Sabiedriskā TV raidorganizācija	222,14	382,65	72,26
Sabiedriskā radio raidorganizācija	12605,34	12605,34	0,00
Kabeļtelevizijas	38672,29	38507,30	—0,43
Reproducēšana	91,89	389,23	323,58
Internets	1722,14	201,01	—88,33
Izdevniecības	15320,13	16260,76	6,14
Horeogrāfija (Sabiedriskā TV)	1296,80	168,19	—87,03
Vizuālo darbu tiesības	39744,68	41938,60	5,52
Sabiedriskā TV raidorganizācija	820,36	437,00	—46,73
Kabeļtelevizijas	27623,06	27505,22	—0,43
Izdevniecības	4979,18	4652,30	—6,56
Vizuālo darbu izstādīšana valsts iestādēs un kultūras org.	2503,95	827,88	—66,94
Tālākpārdošana	2771,65	7092,21	155,88
Vizuālo darbu iekļaušana filmās un reklāmās	691,60	0,00	—100,00
Internets	59,88	330,55	452,02
Vizuālo darbu reproducēšana	60,00	1060,44	1667,40
Vizuālo darbu reproducēšana datu nesējos	235,00	33,00	—85,96
Audiovizuālo darbu tiesības	163452,10	162565,19	—0,54
Reproducēšana	1917,65	4038,10	110,58
Sabiedriskā TV raidorganizācija	9324,86	10800,79	15,83
Komerčiālās TV raidorganizācijas	4118,94	3795,00	—7,86
Kabeļtelevizijas	142719,15	142110,29	—0,43
Filmu demonstrēšana	5371,50	1821,01	—66,10
Atlidzība autoriem no ārzemēm	138543,20	138735,38	0,14
Publiskais izpildījums (mūzika)	99913,66	86384,09	—13,54
Dramatisko darbu tiesības	18712,60	14724,12	—21,31
Vizuālo darbu tiesības	15057,87	15952,99	5,94
Audiovizuālo darbu tiesības	4859,07	21674,18	346,06
Mērķa rezerves no kabeļtelevizijām	2836,38	3961,06	39,65
Tuksie audionesēji — mūzika	30273,60	30555,20	0,93
Tuksie audiovizuālie nesēji — filmas	23031,11	23164,47	0,58
Tuksie nesēji — vizuālās tiesības		3089,11	
Tuksie nesēji — literatūras un drāmas tiesība		1737,63	
AKKA/LAA—NCB mehānisko ierakstu tiesības	67565,52	0,00	
Kopā atlidzība autoriem	2748022,26	3897314,96	41,82
Ieņēmumi no banku % autoriem	82159,15	70102,01	—14,68
Kopējie ieņēmumi autoriem ar banku %	2830181,41	3967416,97	40,18
Publiskā patapinājuma atlidzība autoriem	83000,41	84680,26	2,02
Ieņēmumi no banku % autoriem	192,15	129,77	—32,46
Kopā publiskā patapinājuma atlidzība autoriem ar banku %	83192,56	84810,03	1,94
Kopā atlidzība autoriem	2831022,67	3981995,22	40,66
Kopā atlidzība autoriem ar banku %	2913373,97	4052227,00	39,09
Atlidz. mūz.izpildīt. un fonogr. produc.(LaIPA)	46019,11	60672,66	31,84
Atlidzība filmu producentiem	23057,51	18762,59	—18,63
Atlidzība izpildītājiem (aktieru apvienība)	23057,51	18762,59	—18,63
KOPĀ atlidzība blakustiesību organizācijām	92134,13	98197,84	6,58
Banku % blakustiesību organizācijām	748,55	360,11	—51,89
Kopā atlidzība blakustiesību organizācijām ar banku %	92882,68	98557,95	6,11
Kopā atlidzība visiem Latvijas tiesību īpašniekiem	2923156,80	4080193,06	39,58
Kopā atlidzība visiem Latvijas tiesību ip. ar banku %	3006256,65	4150784,95	38,07
Citu tiesību īpašnieku daļa no kabeļtelevizijām (AGICOA, ZDF)	8825,79	0,00	
PAVISAM KOPĀ	3015082,44	4150784,95	37,67
t.sk. ieņēmumi no bankas uzkrātajiem procentiem un depozītiem	83099,86	70591,89	—15,05

AKKA/LAA vienotā informācijas sistēma pārbaudes stadijā

AKKKA/LAA pagājušogad uzsāka darbu pie vienotas datorprogrammas, kurā var unificēti apstrādāt darbu izmantotāju iesniegtās atskaites, sagatavot licences dažādiem darbu izmantojuma veidiem, veikt iekasētās autoratlīdzības sadali Latvijas un ārvalstu autoriem. Patlaban uzsākta programmas pārbaude.

Autoru darbu izmantotāji autorizējo-ties varēs pieteikties e-pakalpo-jumam

Nepieciešamību izveidot vienotu AKKA/LAA datu apstrādes programmu radīja darbs ar vairākām gadu gaitā pakāpeniski izstrādātām programmām, kas katra dod iespēju apstrādāt tikai kāda viena, noteikta veida informāciju.

Lielākie ieguvēji no topošās programmas būs tieši autori. Pirmkārt, autoriem, izveidojot savu profilu AKKA/LAA interneta mājas lapā, būs iespēja ērti reģistrēt savus darbus, sekot līdzi savas autoratlīdzības aktuālajam aprēķinam un izmaksai. Autors varēs noskaidrot, par kādiem izmantojuma veidiem, par kādu periodu un attiecībā uz kādiem darbiem autoratlīdzība ir aprēķināta, kad tā tika izmaksāta, kāds iedzīvotāju ienākuma nodoklis samaksāts.

Līdz ar programmas izveidošanu tiks atvieglota informācijas apmaiņa ar licencesņēmējiem. Autoru darbu izmantotāji, attiecīgi autorizējoties, varēs pieteikties e—pakalpojumam, ar kura palīdzību kontrolēt savas licences un maksājumu statusu. Šobrīd notiek intensīvs darbs pie programmatūras testēšanas, nodaļu vadītāji veic darbu paralēli vecajā un jaunajā programmā ar mērķi pārbaudīt jaunās programmas funkcionalitāti un veikt nepieciešamos labojumus.

Reinis Briģis, sabiedrisko attiecību speciālists

Vizuālo darbu nodaļas 2012.gada ieņēmumi

Vizuālo mākslu darbu autoriem 2012.gadā savāktā atlīdzība ir Ls 41 938,60, kas ir par 5,52% vairāk nekā iepriekšējā gadā. 2012. gadā lielākais pieaugums bija vizuālo oriģināldarbu tālākpārdošanas jomā, un tie ir 155%. Tas skaidrojams ar to, ka Latvijas mākslas darbu tirgū sastopami augstvērtīgāki darbi, kā arī ierodas pircēji no ārvalstīm, it īpaši no Krievijas

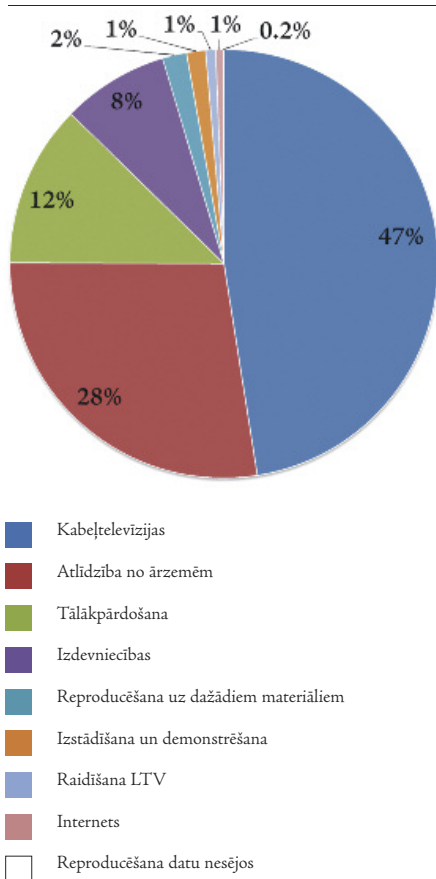
Atbilstoši mākslas darbu pārdevēju sniegtajai informācijai jaunie pircēji ir ne tikai kolekcionāri, bet arī investori, kuri ieguldīju mākslā uzskata par rentablu investīciju darbu tālākpārdošanai nākotnē. Tāpat ļoti populāri kļūst lietiskās mākslas priekšmeti — porcelāna figūriņas, kā arī izsolēs parādās rotas.

Šogad novērojams kritums sabiedriskās televīzijas raidījumos iekļauto mākslas darbu izmantojumā — 46% apmērā. LTV mazāk palicis to raidījumu, kuros iekļauj vizuālos darbus — aktīvākie tradicionāli bijuši “100g kultūras”, “Ielas garumā” un atsevišķi citi ilggaudejie raidījumi. Līgums ar LTV ir pagarināts arī uz 2013.gadu — vizuālo darbu autoru atlīdzība no LTV būs arī šogad. Joprojām palielinās vizuālo darbu reproducēšana uz dažādiem materiāliem, tai skaitā tekstila, keramikas, stikla, un salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu atlīdzība ir palielinājusies par tūkstoš latiem.

Latvijā veidoto vizuālo darbu izmantojums ārzemēs palielinājies par 5,94%. Mūsu autori no ārvalstīm galvenokārt saņem atlīdzību par darbu izmantojumu kabeļtelevīzijās, internetā, privātai kopēšanai. Savukārt ārzemju autoru darbus pie mums visbiežāk izmanto teātru un operu izrādēs, kā arī reklamās.

Izdevniecību jomā ir mazliet samazinājusies atlīdzība par grāmatās izmantotajiem darbiem, 2012.gadā tā ir par 6% mazāka nekā 2011.gadā. Galvenokārt tas ir saistīts ar kritumu grāmatu tirāžās. Aktīvi bijuši izsoļu rīkotāji, kas bija novērojams arī 2011.gadā, arī šogad jau iekasētas pirmās autoratlīdzības no darbu tālākpārdošanas. Sarežģījumus joprojām sagādā internetā ievietoto darbu administrēšana, bet jau pagājušajā gadā bija pie-

Autoratlīdzība no vizuālo darbu izmantošanas

augums un domājams, ka arī šogad būs. Ja konstatējat savu darbu izmantojumu internetā un tam neesat snieguši atļauju, lūdzu, informējiet AKKA/LAA, jo katrā konkrētā gadījumā tomēr ir iespējas risināt jautājumu un saņemt atlīdzību. □

Inga Mūrniece,

Vizuālo darbu nodaļas vadītāja

2012. gadā gan teātra izrādē, gan reproducēšanai plaši izmantota Leo Kokles glezna “Raimonds Pauls”

Muzikālo darbu nodaļas darbs 2012.gadā

Par muzikālo, literāro un horeogrāfisko darbu izmantojumu publiskā izpildījumā 2012.gadā iekasēti 1 350 002 lati, kas ir par 172,9 tūkstošiem latu vairāk nekā 2011.gadā. 2012.gadā iekasētās autoratlīdzības pieaugums par 14,7 %, salīdzinot ar 2011.gadu, liecina, ka pēc krāsā autoratlīdzības inkasācijas samazinājuma 2009.gadā ir pieaugusi sabiedrības interese par mūzikas izmantojumu un stabilizējies pakalpojuma nozaru pieprasījums.

Nozīmīgākais autoru darbu izmantojuma publiskā izpildījumā segments ir darbu izpildījums koncertos ar ieejas maksu — biļetēm. Par darbu publisko izpildījumu koncertos un festivālos 2012.gadā iekasēts 383 194 tūkstoši latu, kas ir par 18 tūkstošiem latu jeb 5% vairāk nekā 2011.gadā. Lielākos autoratlīdzības maksājumus veikuši SIA “Positivus grupa” par darbu izmantojumu festivālā “Positivus festivāls 2012”, SIA “BDG concerts” par *Lady Gaga* koncertu Mežaparka estrādē, SIA “Dzintara disks” par starptautiskā jauno populārās mūzikas izpildītāju konkursa “Jaunais Vilnis” koncertiem Jūrmalā. Lielāko autoratlīdzību par nacionālo izpildītāju koncertiem veikusi “Prāta Vētras skaņu ierakstu kompānija” par grupas “Prāta Vētra” koncerttūri “Vēl viena klusā daba”. 2012.gadā par autoru darbu izmantojumu pašvaldību kultūras/tautas namu rīkotos koncertos, deju vakaros, diskotēkās iekasēta autoratlīdzība 126 067 lati, kas ir par 21 187 latiem vairāk nekā 2011.gadā.

Autoratlīdzības pieaugums ir skaidrojams ar kultūras/tautas namu darbības stabilizēšanos pēc pašvaldību administratīvi teritoriālās reformas. Stabilizējusies no izklaides sektora — mūzikas klubiem, naktsklubiem un diskotēkām iekasētā autoratlīdzība. Šajā segmentā licencēto objektu skaits ir palicis iepriekšējo gadu līmenī, saglabājusies arī pēdējos gados nostiprinājusies prakse atteikties no ieejas maksas (biļetēm), un attiecīgi klubi maksā tikai autoratlīdzības minimumu par pasākumu. Pēc vairāku gadu autoratlīdzības inkasācijas lejupslīdes 2012.gadā par 12% attiecībā pret 2011.gadu ir palielinājusies par mūzikas publisko izpildījumu,

demonstrējot filmas, iekasētā autoratlīdzība. 2012.gadā filmu mūzikas autoriem iekasēti 47 455 latu, kas ir par 5092 latiem vairāk nekā 2011.gadā. Kopējais kinoizrādišanas vietu skaits Latvijā ir nemainīgs jau vairākus gadus — 26, tajā skaitā 17 kinoteātri. Lielākais autoratlīdzības maksātājs SIA “Forum Cinemas” — daudzžāļu kinoteātris “Citadele” Rīgā. Atskaites periodā saglabājusies tendence demonstrēt filmas atsevišķos sarakstos bez ieejas maksas, attiecīgi arī palielinājies vienas filmas demonstrēšanai sarakstos izsniegto licenču skaits.

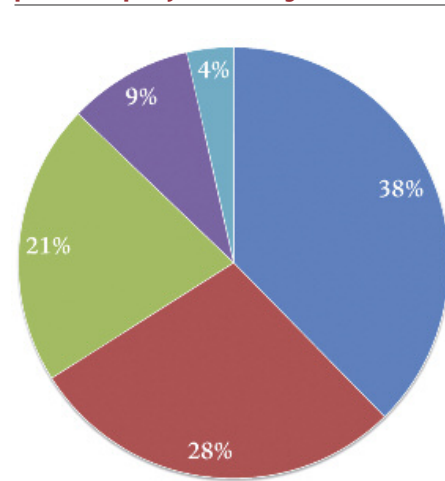
2012.gadā restorānu, bāru, kafējnicu segmentā kopējais licencēto objektu skaits palielinājies par 5% — licencēti 2425 objekti. Tāpat kā iepriekšējos gados saglabājās samērā liela uzņēmumu mainība — 2012.gadā pārtraukta 323 līgumu darbība. 2012.gadā ir iespējams novērtēt arī darbaspēka un darbalaika resursu ekonomiju, kas gūta, praktizējot neterminēto licenču izsniegšanu. 2012.gadā ēdināšanas uzņēmumu segmentā iekasēta autoratlīdzība 285 143 lati, kas ir par 22 631 latiem vairāk nekā iepriekšējā gadā. No kopējās iekasētās autoratlīdzības 82% veido atlīdzība, kas samaksāta saskaņā ar neterminētajām licencēm, 2011.gadā saskaņā ar neterminētajām licencēm tika samaksāts tikai 33,8% atlīdzības.

Tāpat nemainīgs licencēto objektu skaits 2012.gadā bija veikalu, tirdzniecības zāļu, pakalpojumu uzņēmumu segmentā. Arī šajā segmentā tiek praktizēta neterminēto licenču izsniegšana. Uzsākta viena līguma slēgšana ar veikalu ķēdēm, kuras pieder vairākiem komersantiem, bet darbojas pēc franšīzes principa.

2012.gadā turpinājās tendence publisku pasākumu — gadskārtu, pilsētu, dažādu tematisko svētku apmeklējumu sabiedrībai piedāvāt bez ieejas maksas — attiecīgi palielinājies izsniegto licenču skaits un autoratlīdzības ieņēmums par muzikālu, literāru un horeogrāfisku darbu izmantojumu vienreizējos kultūras sporta un izklaides pasākumos.

2012.gadā Muzikālo darbu nodaļa ir turpinājusi pilnveidot licencēšanas procesa vadību, kas dod iespēju ekonomēt licencēšanas procesa administratīvās izmaksas. Trijos segmentos — veikalu, sabiedriskās ēdināšanas un pakalpojumu snieg-

Iekasētā autoratlīdzība par mūzikas publisko izpildījumu 2012.gadā

- No veikaliem, izstādēm, sporta centriem, pakalpojumu sniegšanas vietām
- No koncertiem ar ieejas maksu un festivāliem
- No restaurānā, bāriem, kafējnicām
- No pasākumiem kultūras/tautas namiem par koncertiem, pasākumiem, deju vakariem, diskotēkām u.c.
- No muzikas izmantojuma filmās

šanas sektoros — uzņēmumu vadītājiem piedāvājām saņemt neterminētas (beztermiņa) licences.

Kopumā Muzikālo darbu nodaļas veiktajā licencēšanā 2012.gadā saglabājas trīs tendences:

- palielinās kopējais licencēto objektu skaits,
- palielinās izsniegto licenču skaits sakarā ar objektu īpašnieku maiņu,
- stabilizējas mūzikas izmantojuma apjoms un iekasētās autoratlīdzības apjoms. □

Neterminētās licences dod iespēju ekonomēt licencēšanas izmaksas

Ināra Dombrovska, Muzikālo darbu nodaļas vadītāja

Literāro un dramatisko darbu izmantojums 2012.gadā

Pagājušā gada devumu literāro un dramatisko darbu izmantojumā kopumā var vērtēt kā stabilu un atsevišķos izmantojuma veidos — pat ar tendenci uz zināmu attīstību. Iekasētās autoratlīdzības pieaugums vērojams pozīcijās, kur palielinājies autoru darbu izmantojums, savukārt samazinājums, piemēram, par horeogrāfisko darbu izmantojumu pērn Latvijas televīzijas raidījumos skaidrojams ar to, ka konkrētajā jomā izmantojums ir samazinājies. 2011.gadā tika iekasēta autoratlīdzība par televīzijā raidītajiem deju svētku koncertiem, kuros bija ievērojams horeogrāfisko darbu izmantojums, bet 2012.gadā horeogrāfisko darbu izmantojums televīzijā atgriezies parastajā apjomā, kāds tas ir gados, kad netiek raidīti Dziesmu un deju svētku koncerti.

Izdevniecības

Nepārspēts lideris izdevēju vidū joprojām ir apgāds “Zvaigzne ABC”, kuram aizvadītajā gadā izsniegtas 44 licences AKKA/LAA pārstāvēto autoru darbu publikācijām. Plaši AKKA/LAA pārstāvēto autoru darbus savos izdevumos publicē arī Latviešu valodas aģentūra, kurai 2012.gadā ir izsniegtas 7 licences. Lai arī izsniegto licenču skaita ziņā lideros būtu minamas izdevniecības “J.L.V.” ar 12 licencēm un “Jumava” ar 9 izsniegtām licencēm, diemžēl tās abas regulāri kavē izrakstīto rēķinu apmaksas termiņus. Kopumā pērn izsniegto licenču skaits ir palielinājies — ja 2011.gadā izdevniecībām tika izsniegtas 110 licences, tad 2012.gadā — jau 134 licences. Salīdzinot no izdevniecībām un preses izdevējiem savāktās atlīdzības dinamiku pēdējo divu gadu laikā, arī vērojama iekasētās autoratlīdzības neliela pieauguma tendence — 2011.gadā iekasēti 15,32 tūkstoši latu, bet 2012.gadā — 16,26 tūkstoši latu, kas veido pieaugumu par 6,14%. Neliels pieaugums vērojams arī no preses izdevējiem iekasētās autoratlīdzības apjomā par 2012.gada publikācijām (no 3,87 tūkstošiem latu par 2011.gadu uz 4,06 tūkstošiem latu par 2012.gadu).

Teātri

Teātru jomā pagājušajā gadā joprojām vērojams neliels iekasētās summas kritums par 3,82% (kas gan ir mazāks nekā iepriekšējā periodā, kad kritums bija par 7,63%) — no 205,56 tūkstošiem latu 2011.gadā uz 197,71 tūkstoša latu 2012.gadā. Problēmas savlaicīgi

Īpaši populāri profesionālo teātru iestudējumus pagājušajā gadā bija Aleksandra Vampilova darbi

apmaksāt izrakstītos rēķinus periodiski parādās gandrīz vai visiem teātriem. AKKA/LAA kā vienmēr kārtojusi atļaujas arī vairākiem ārvalstu autoru darbu iestudējumiem Latvijas profesionālajos teātros. Dailes teātri kārtojām atļaujas P.Sanajeva (Krievija) “Apglabājiet mani zem grīdas”, K.Malapartes (Itālija) “Arī sievietes zaudēja karā” un F.Vebēra (Francija) “Ļaujiet izšaut!” iestudējumiem, Latvijas Leļļu teātri — Krievijas autoru S.Maršaka “Peldi, peldi, kuģīti”, N.Šuvalova “Brīnumrācenis”, A.Veselova “Saulīte un sniega cilvēciņi”, Polijas autora J.Vīļkovska “Lācēns Rimcimci” atjaunojumam, kā arī visiem A.Lindgrēnas iestudējumiem, Daugavpils teātri — M.Donskoja tulkojumam “Tartifa” iestudējumā, bet Liepājas teātri — J.Švarca “Pelnrušķīte”, kā arī G.Grekova “Hanana” liguma pagarinājumam. Īpaši populārs profesionālo teātru iestudējumus pagājušajā gadā bijis Aleksandrs Vampilovs — iestudēti darbi “Atvadas jūnijā” (Dailes teātri), “Čulimska. Pašu ļaudis” (Jaunajā Rīgas teātri) un “Pīļu medības” (liguma pagarinājums Liepājas teātri). 2012.gadā saglabājās iepriekšējo gadu darba rezultātā vērojamā tendence — arvien apzinīgāk AKKA/LAA pārstāvēto autoru darbu izmantojumam atļaujas kārto amatiereteātri un skolu teātri, kas savus iestudējumus rāda publiski. Amatiereteātros joprojām populāri ir Aivara Bankas, Danskovītes, Anitas Grīniece, Baibas Juknevičas, Hermana Pauksa, Vigitas Pumpures, Monikas Zīles un Mārtiņa Zīverta darbu iestudējumi. Zīmīgs rādītājs, kas, manuprāt, liecina gan par finansējuma, gan attieksmes krīzes pārvarēšanu — arvien vairāk

esam iesaistījušies arī ārvalstu autoru darbu iestudēšanas atļauju kārtošanā amatiereteātru un skolu teātru iestudējumiem. Pirms dažiem gadiem amatiereteātri reti izvēlējās iestudēt ārvalstu autoru darbus, pamatojot savu pozīciju ar nepieciešamā finansējuma trūkumu un šajā vidē dominējošo viedokli par ārvalstu autoru atļauju saņemšanu — “tas viss ir ļoti sarežģīti un vispār neiespējami”. Nu teātri ir sapratuši, ka, pateicoties savlaicīgai sadarbībai ar AKKA/LAA, arī ārvalstu autoru darbu iestudēšana ir legāli iespējama. Pagājušajā gadā novērojām par īpašu Samuila Maršaka darbu iestudēšanas “bumu” vairākos teātru kolektīvos, tāpat iestudēti arī citu Krievijas autoru — K.Sergijenko, K.Čukovska, M.Zoščenko, N.Nosova, S.Fadejeva, J.Švarca, L.Zorina, kā arī J.Ignatavičus (Lietuva), Dario Fo (Itālija), M.Fermo (Francija) darbu tulkojumi. Kopumā teātriem izsniegto licenču skaits pieaudzis no 264 licences 2011.gadā uz 280 licencēm 2012.gadā.

Televīzija

Pateicoties Borisa un Ināras Teterevu fonda sniegtajam finansiālajam atbalstam, 2012.gadā varam runāt par īstu uzplaukumu dramatisko darbu izmantojuma ziņā televīzijā. Teātra izrāžu reproducēšanu pieaugums, salīdzinot ar 2011.gadu, ir par 135,56%. Televīzija no AKKA/LAA ir saņēmusi licences sekojošu teātra izrāžu ierakstiem — “Bille”, “Mirušās dvēseles”, “Lūgšana resnajai tantei” Latvijas Nacionālajā teātri, Latvijas Nacionālās operas “Lucia di Lamermoor”, Dailes teātra “Punktiņa un Antons”, Jaunā Rīgas teātra “Ziedonis un Visums”, M.Čehova Rīgas Krievu teātri “Tango ar Stroku” un “Indrāni”, Valmieras Drāmas teātra iestudējumam “Hamlets”. Vairākas no šīm ierakstītajām izrādēm arī uzreiz tikušas demonstrētas Latvijas televīzijā jaunizveidotajā raidījumu ciklā “teātris.zip”. Tādējādi iekasētās atlīdzības pieaugums par pārraidītajiem dramatiskajiem darbiem ir pieaudzis par 45,62%.

Internets

Salīdzinot ar 2011.gada labajiem rezultātiem, kad, pateicoties Latviešu valodas aģentūras projektiem, tika izsniegtas 12 licences un iekasēta Ls 1722,14 liela autoratlīdzība, 2012.gadā AKKA/LAA pārstāvēto literāro darbu autoru izmantojuma licencēšanas ziņā internetā vērojams kritums — izsniegtas 5 licences un iekasēta Ls 201,01 liela atlīdzība. Pagājušā gada nogalē tika izsniegtas pirmās licences apgādam “Zvaigzne ABC”, kurš uzsāks elektronisko grāmatu tirdzniecību. Par ieguvumiem finansiālā ziņā gan varēsim runāt 2013.gadā pēc pirmo atskaišu saņemšanas. □

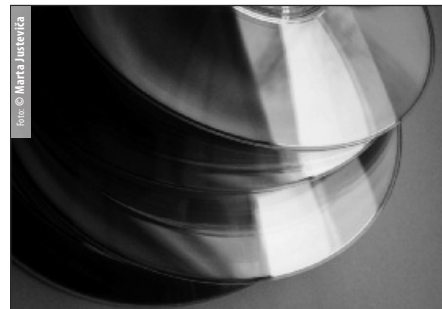
Sandra Millere,

Literāro un dramatisko darbu nodaļas vadītāja

Nesēju atlīdzības administrēšana 2012.gadā

Iepriekšējos šī biļetena izdevumos informējām, ka 2012.gads ir bijis īpaši aktīvs attiecībā uz autoru tiesisko interešu aizstāvību attiecībā uz tukšo nesēju atlīdzību. Ziņojām, ka pēc Satversmes tiesas sprieduma Ministru Kabinets pieņēma grozījumus kabineta noteikumos, papildinot tos ar aktuālākiem nesējiem.

Valdība nesēju sarakstu papildināja tikai ar dažiem nesējiem, sarakstā neiekļaujot virkni mūsdienās reproducēšanai izmantotus nesējus un ierīces, piemēram, mobilos telefonus un ārējos cietos diskus. Tomēr 2012.gada otrajā pusē nesēju atlīdzības iekasējums atšķirībā no 2011.gada otrā pusgada rezultātiem ir palielinājies. Šobrīd vēl nav iespējams prognozēt, vai atlīdzības iekasēšanas apjomi turpinās pieaugt arī 2013.gadā. Autoru ienākumi no tukšajiem nesējiem ir atkarīgi ne tikai no nesēju pieprasījuma tirgū, bet arī no importētāju godaprāta. Proti, 2012. gadā dažādiem uzņēmējiem ir izsūtīti 150 pieprasījumi par informācijas sniegšanu, bet tikai 25 no tiem ir atbildēti. 2012.gadā ir reģistrēti 145 profesionālie lie-

totāji, kuri izmanto savas tiesības būt atbrīvotiem no nesēju atlīdzības maksāšanas, jo tos saskaņā ar likumu izmanto profesionālām vajadzībām. Profesionālo lietotāju reģistrā 2012.gadā palielinājās reģistrēto uzņēmēju skaits, tomēr jau pēc pāris mēnešiem daudzi uzņēmēji no reģistra tika izslēgti, jo neiesniedza nepieciešamās atskaites. 2012.gadā AKKA/LAA iekasējusi atlīdzību par tukšajiem materiālajiem nesējiem un reproducēšanai izmantojamām iekārtām 164731,17 latus. Salīdzinot ar 2011.gadu, iekasētā atlīdzība palielinājusies aptuveni par 2,4 %. □

Ivars Mačulis,

Nesēju atlīdzības nodaļas vadītājs

Filmu autoriem — iespēja saņemt autoratlīdzību no ārvalstīm

Aicinām Latvijā veidoto filmu autorus un producentus informēt AKKA/LAA par tām Eiropas valstīm un TV kanāliem, kuros ārpus Latvijas tiek demonstrētas Latvijā veidotās filmas. Lielākajā daļā Eiropas valstu tikai kolektīvi tiek administrētas filmu autoru mantiskās tiesības par filmu retranslēšanu, tāpat tikai kolektīvi tiek administrēta tukšā nesēja atlīdzība un ierakstu veikšana izglītības vajadzībām (Educational Recording).

Lai AKKA/LAA varētu sūtīt citām autoru organizācijām iepriekš minētās autoratlīdzības pieprasījumus par AKKA/LAA pārstāvēto autoru veidoto filmu demonstrēšanu citās valstīs, lūdzam sniegt mums elektroniski (ance.krastina@akka—laa.lv) sekojošu informāciju: filmas nosaukumu latviešu valodā un tulkotu citās valodās, filmas uzņemšanas gadu, valsti, filmas garumu minūtēs, filmas žanru (pilnmetrāžas filma, dokumentālā filma, animācijas filma), autora vārdu, uzvār-

du, radošo profilu (režisors, scenārija autors, operators, mākslinieks, komponists) un obligāti ziņas par filmas raidlaiku (TV kanālu, datumu, nosaukumu, ar kādu darbs tika demonstrēts televīzijā, ētera laiku un filmas garumu minūtēs). Piemēram, Šveices filmu autoru organizācija SUISSIMAGE šādus autoratlīdzības pieprasījumus pieņem par sekojošiem Šveicē retranslētiem TV kanāliem: 3SAT, ARD, ZDF, BR, SWR, SAT1, PRO7, KAB1, VOX, RTL, RTL2, WDR, arteDE, ARTEFR, FR5, TF1, FR2, FR3, M6, TV5monde, europe, RAI1, ORF2, ORFeins, 3+, HD suisse, SFINFO, RSILA2, TSR2, SFzwei, RSILA1, TSR1 un SF1. Ja jums rodas kādi jautājumi par iespēju saņemt sev pienākošos autoratlīdzību no citām valstīm, lūdzu zvaniet vai rakstiet. □

Ance Krastiņa,

Audiovizuālo darbu nodaļas un Raidorganizāciju nodaļas vadītāja

Autoriēm tiešsaistē pieejama informācija par darbu lejuplādēm un reprodukciju

Izstrādāts tiešsaistes mehānisms, ar kura palīdzību autoriem ir iespēja pašiem pārbaudīt sev pienākošos un izmaksāto autoratlīdzību no darbu reproducēšanas un lejuplādes internetā.

Tiešsaistes datu bāzi ir izstrādājuši Skandināvijas un Baltijas autortiesību biedribu organizācija “Nordisk Copyright Bureau” (NCB), kas Skandināvijā, Islandē un Baltijā administrē muzikālo darbu reproducēšanu. NCB minētajās valstīs no izmantotajiem iekasē autoratlīdzību par muzikālo darbu reproducēšanu diskos, mūzikas tirdzniecību internetā, interneta radio, mūzikas atskaņošanu pēc pieprasījuma u.c. reproducēšanas veidiem.

Lai autors no Latvijas varētu saņemt informāciju par iekasēto atlīdzību no viņa darbu reproducēšanas, autoram ir jādodas uz šo NCB mājas lapas sadaļu: <https://www.ncb.dk/NCBLogin/login.jsp?appl=AFR>

Tajā ir jāpiereģistrējas kā jaunam lietotājam, kā arī jāievada AKKA/LAA reģistrācijas numurs, kurš ir atrodams autora un AKKA/LAA līgumā. Autora reģistrācijas numuru ir iespējams noskaidrot AKKA/LAA. NCB tiešsaistes atskaitē iespējams iepazīties ar autoratlīdzības ienākumiem par aktuālo mēnesi un iepriekšējiem periodiem. Lapā var iepazīties ar informāciju par katra autora darba izmantojumu, licences ņēmējiem un iekasēto autoratlīdzību.

Ja rodas grūtības pierēģistrēties minētajā lapā, lūdzu rakstīt e—pastu NCB pārstāvim Latvijā Aivaram Ginteram: aivars.ginters@akka—laa.lv. □

Aivars Ginters,

NCB nodaļas vadītājs

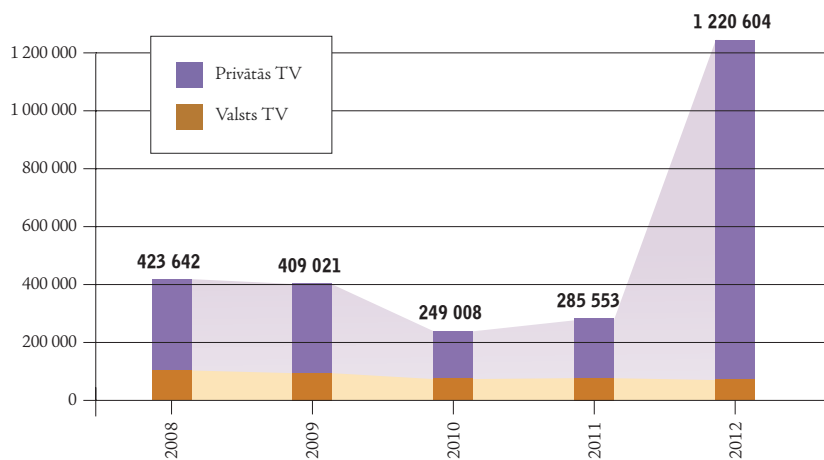
Raidorganizāciju nodaļas darbs 2012.gadā

Iepriekšējā 2012.gadā raidorganizāciju nodaļa no radio, televīzijām un kabeļtelevīzijām kopā iekasēja 2 032 598 latus, un pirmo reizi kopš AKKA/LAA dibināšanas raidorganizāciju nodaļā iekasētās autoratlīdzības kopējā summa pārsniedza 2 miljonus latu. Salīdzinot ar 2011.gadu, pērn autoriem tika iekasēts par 979 tūkstošiem latu vairāk.

Tik liela samaksātās autoratlīdzības pieauguma iemesls ir 2006.gada vasarā uzsākto tiesvedību pret diviem Latvijas lielākajiem komercietevisiju kanāliem — LNT un TV3 — pabeigšana 2012.gadā. LNT kopā 2012.gadā muzikālo darbu autoriem samaksāja 701 tūkstoši latu un TV3 attiecīgi samaksāja 392 tūkstošus latu. Jāuzsver, ka abu šo televīziju veiktie maksājumi ir par autoru darbu izmantošanu bez licences daudzu gadu garumā.

Tā, piemēram, LNT pēc tiesas sprieduma spēkā stāšanās 2012.gada vasarā autoriem samaksāja autoratlīdzību par 11 gadiem, savukārt TV3 maksājums attiecīgi bija par laika periodu no 2003.gada. Līdz iepriekšējā gada tiesu spriedumiem televīzijas maksājā pašizvēlētas, minimālas summas vai neko. Kā redzams no pēdējo piecu gadu laikā televīziju veikto maksājumu grafika, faktiski, kamēr norit tiesvedības process, komercietevisiju rokās ir iespēja pēc saviem ieskatiem rīkoties ar autoriem pienākošos autoratlīdzību un izlemt, maksāt autoriem pienākošos autoratlīdzību pienācīgā apmērā, maksāt pavisam simbolisku atlīdzību vai vispār nemaksāt neko. Piemēram, LNT 2008.gada laikā muzikālo darbu autoriem tā arī nesamaksāja ne santīma, neskatoties uz to, ka spēkā esošais Autortiesību likums imperatīvā formā aizliedz izmantot autoru darbus, ja nav saņemta autortiesību īpašnieku atļauja jeb licence darbu izmantošanai. Uzskatu, ka vienīgais risinājums, lai nākotnē novērstu šādu situāciju rašanos, ir likumdevēja iejaukšanās. Proti, Autortiesību likumā būtu jāparedz norma, ka līdz brīdim, kamēr norit tiesvedība, autoru darbu izmantotāja pienākums ir katru mēnesi maksāt autoru noteikto autoratlīdzību un pēc tiesas sprieduma spēkā stāšanās, gadījumā, ja tiesa nolemj, ka būtu maksājama mazāka autoratlīdzība, autoriem ir jāatmaksā darbu izmantotājam pārmaksātā atlīdzības daļa. Pretējā gadījumā var rasties situācija, ka pēc 6 gadu tiesvedības AKKA/LAA rokās ir spriedums, bet izrādās, ka televīzija vairs nav maksāspējīga, un autori paliek ar garu degunu. Spriedums tiek nodots tiesu izpildītājam, bet reāla naudas piedziņa vairs nav iespējama. Tieši tā beidzās 2006.gada februārī uzsāktā tiesvedība pret TV5, pēc sešu gadu tiesāšanās šis televīzijas

TV veiktie maksājumi par mūziku 2008 – 2012

kanāls ar tiesas spriedumu tika pasludināts par maksātnespējīgu. Rezultātā AKKA/LAA maksātnespējas procesa administratori iesniedza kreditora pieteikumu par 37 tūkstošiem latu, diemžēl izrādījās, ka uzņēmumam vairs nav naudas, un autoratlīdzības piedziņa nebija iespējama. Šis jautājums patlaban ir īpaši aktuāls, jo 2006.gadā uzsākto tiesvedību rezultātā tiesa licences līgumus ar LNT, TV3 atzina par noslēgtiem līdz 2012.gada 31.decembrim. 2012.gada sākumā plašsaziņas līdzekļos parādījās informācija, ka TV3, 3+ un TV6 īpašnieks, starptautiskais raidorganizāciju koncerns “Modern Times Group” (MTG) ir iegādājies sīvāko konkurentu LNT kanālu. Patlaban jauni licences līgumi ar lielākajiem Latvijas komercietevisiju kanāliem, kuri tagad pieder vienam īpašniekam, vēl nav noslēgti, jo tikšanās laikā šo TV kanālu pārstāvis Baltijas valstīs, būtībā nepamatodams savu viedokli, norādīja, ka uzskata AKKA/LAA tarifus par pārāk lieliem. Mūsu argumenti par Konkurences padomes un Augstākās tiesas Senāta arzīto, ka AKKA/LAA padomes apstiprinātie radio un TV tarifi ir samērīgi un atzīstami par vieniem no zemākajiem starp citu Eiropas valstu autoru organizācijām, netika ņemti vērā. Raidorganizāciju nodaļas svarīgākais 2013.gada uzdevums ir licences līgumu noslēgšana ar lielākajiem Latvijas komercietevisiju kanāliem par tiesībām raidīt ēterā AKKA/LAA pārstāvētu autoru muzikālos darbus. Latvijas Televīzija muzikālo darbu autoriem bez licences līguma samaksāja 85 tūkstošus latu, kurus AKKA/LAA pieņēma kā daļu no autoriem 2012.gadā nodarītajiem zaudējumiem par AKKA/LAA pārstāvētu autoru muzikālo darbu prettiesisku izmantošanu bez licences. Domājams, ka 2013.gada laikā tiks pabeigta 2008.gada maijā pret valsts SIA

“Latvijas Televīzija” uzsāktā tiesvedība par autortiesību pārkāpumu no 2005.gada un autoriem tiks samaksāta Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2012.gada 2.februāra spriedumā noteiktā atlīdzība 354 tūkstoši latu par laiku no 2005.gada 1.janvāra līdz 2008.gada 31.decembrim. Ceram, ka ar jauno Latvijas Televīzijas vadītāju Ivaru Beltes kungu AKKA/LAA šogad vienosies par jauna licences līguma noslēgšanu.

Vienlaicīgi jānorāda, ka visi pārējie licences līgumi ar Latvijas Televīziju par tiesībām raidīt ēterā, publikot internetā, reproducēt AKKA/LAA pārstāvēto autoru literāros, dramatiskos, vizuālos, muzikāli dramatiskos un audiovizuālos darbus ir noslēgti. No kabeļtelevīzijām 2012.gadā tika iekasēti 462 tūkstoši latu, kas ir par 21 tūkstoši latu vairāk nekā tika samaksāts 2011.gadā. 2012.gada jūlijā tiesā tika iesniegta prasība par autortiesību aizsardzību, zaudējumu piedziņu un autoru darbu izmantošanas aizlieguma uzlikšanu lietā ar ārvalsts komersantu “Viasat AS”. Šī kompānija bez licences un nemaksājot autoriem vairāku gadu garumā saviem klientiem piedāvā vairāk nekā 40 dažādus televīzijas kanālus. 2012.gadā turpinājām darbu, lai tiktu noslēgti licences līgumi ar visiem kabeļoperatoriem, kuri saviem klientiem piedāvā iespēju skatīties TV kanālus. Privātie radio autoriem samaksāja 137 tūkstošus latu, savukārt valsts radio muzikālo un literāro darbu autoriem pērn samaksāja Ls 208 238. Diemžēl joprojām turpinās tiesvedības procesi ar Latvijas lielākajiem komercradio — Radio SWH, radio Star FM un Radio Skonto. □

Ance Krastiņa,

Audiovizuālo darbu nodaļas un Raidorganizāciju nodaļas vadītāja

Autoru kopsapulce 9.maijā

Šī gada 9.maijā ielānota kārtējā autoru kopsapulce. Tā notiks AKKA/LAA telpās A.Čaka ielā 97, savukārt atkārtota kopsapulce, ja pirmajā neieradīsies statūtos noteiktais biedru kvorums, paredzēta 30.maijā. Par tās norises vietu tiks lemts pirmajā kopsapulcē.

Autoru kopsapulcē paredzēts AKKA/LAA prezidentes Māras Zālītes ziņojums par AKKA/LAA padomes darbu laika posmā no 2010.gada līdz šim brīdim, kā arī AKKA/LAA izpilddirektores Ineses Paklones ziņojums par darba rezultātiem šajā laika periodā. Tāpat būs iespējams noklausīties AKKA/LAA nodaļu vadītāju īsas atskaides par katras nodaļas rezultātiem trīs gadu periodā un zvērīnāta revidenta atzinumu par AKKA/LAA 2010., 2011. un 2012. gadu finanšu darbību. Sanāksmē paredzētas biedrības padomes vēlēšanas: biedriem būs iespēja izvērtēt kandidāta kompetenci un izlemt, par kuru kandidātu balsot. Kopsapulce ievēlēs arī padomes priekšsēdētāju. □

Audiovizuālo darbu nodaļas darbs 2012.gadā

AKKA/LAA pārstāvētajiem filmu autoriem 2012.gadā tika iekasēti 20 454 lati, kas ir par 278 latiem mazāk nekā gadu iepriekš. Iekasētās autoratlīdzības kritums ir saistīts ar mazāku AKKA/LAA pārstāvēto autoru veidoto filmu izmantojumu dažādos publiskos pasākumos. Ja 2011.gadā par filmu demonstrēšanu publiskās vietās tika samaksāti 5371 lati, tad 2012.gadā — tikai 1821. LTV filmu autoriem 2012.gadā samaksāja 10 800 latu, privātās televīzijas LNT un TV3 attiecīgi 3795 latus. Par latviešu filmu kopiju reproducēšanu autoriem tika sadalīti 4038 lati.

Autori 1420 latus samaksāja AS Latvijas Gāze par AKKA/LAA pārstāvēto autoru veidoto filmu fragmentu izmantošanu Vides filmu studijas veidotajā dokumentālajā filmā “Gāzes vēsture Latvijā”. Savukārt LNT pērn veidotajā dokumentālajā filmā “Olimpiskās balsis un atbalsis” izmantoja AKKA/LAA pārstāvētu autoru veidoto kino žurnālu “Padomju Latvija”, “Sporta apskats”, “Latvijas hronika” un vairāku dokumentālo filmu fragmentus, samaksājot par to autoriem 1860 latus. Hamburgas filmu studija “PIER 53 Filmproduktion” AKKA/LAA pārstāvēta-

jiem autoriem samaksāja 330 latus par filmu fragmentu izmantojumu dokumentālajā filmā “Wādim”. Turpinās laba sadarbība ar teātriem — arī 2012.gadā Latvijas Nacionālais teātris piedāvāja saviem skatītājiem mūziklu “Leo. Pēdējā bohēma”, kurā izmantoti AKKA/LAA pārstāvētu autoru Ulda Brauna un Herca Franka dokumentālās filmas “Baltie

zvani” fragmenti, tāpat JRT turpināja maksāt autoratlīdzību par izrādē “Klusuma skaņas” izmantotajiem Andra Grīnberga 1972.gada filmas “Pašportrets” fragmentiem. □

Ance Krastiņa,

Audiovizuālo darbu nodaļas un Raidorganizāciju nodaļas vadītāja

Atskaite par Kultūras un izglītības (KI) fonda līdzekļu apgrozījumu 2012.gadā (latos)

Atlikums uz 31.12.2011	20 216.76
KI fonda faktiskie ieņēmumi 2012.gadā,	119 739.03
tai skaitā:	
atskaitījumi no ārvalstu autoratlīdzības sadales	118 649.60
procenti par KI fonda depozītu	1 089.43
KOPĀ	139 955.79
KI fonda faktiskie izdevumi 2012.gadā,	
1. Finanšu informācijas izsūtīšana autoriem	790.59
2. Biļetena “AKKA/LAA Ziņas” izdošana (2 numuri), informatīvo materiālu veidošana, publicēšana, izsūtīšana	4 395.29
3. Autortiesību bezgalības balvas—2012 pasākuma izmaksas	24 625.27
4. “Autoru dienas” aktivitātes, Autoru akadēmija	372.66
5. KI fonda projektu vadība	9 828.56
6. Autortiesību muzeja uzturēšanas izdevumi	446.76
7. Mājas lapas uzturēšanas izdevumi	147.77
8. LMIC projekta “CD New music from Latvia” atbalsts	506.20
KOPĀ	41 113.10
Atlikums uz 31.12.2012	98 842.69

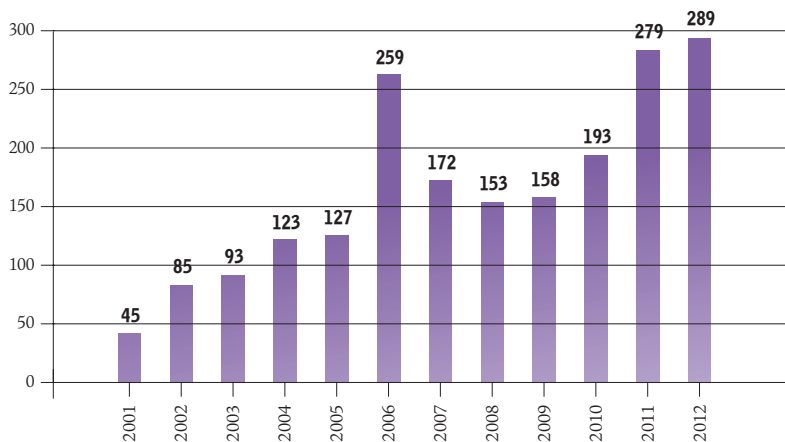
Teātru līgumi ar autoriem: tiesību un pienākumu analīze

Vairākkārt esam saņēmuši autoru jautājumus par teātru tiesībām rīkoties ar viņu darbiem, kas tiek izmantoti teātru iestudējumos. Ja agrāk autoriem svarīgākais jautājums bija — cik un kad es par sava darba izmantošanu saņemšu, tad šobrīd aktīvākie autori sākuši rūpīgāk iedziļināties teātru piedāvātajos līgumos un analizēt katra līgumā iekļautā formulējuma iespējamās sekas. Arī AKKA/LAA ir nācies saskarties ar autoru neapdomīgi parakstīto līgumu sekām, tāpēc šajā rakstā analizēsīm būtiskākos aspektus, kuriem vajadzētu pievērst uzmanību, parakstot līgumu ar teātri.

Autoram svarīgi saprast, ka viņa radīto darbu iespējams izmantot visdažādākajos veidos.

Amatierteātriem izsniegto licenšu skaits 2001 – 2012

viena un tā pati luga tiek iestudēta vairākos teātros, sevišķi amatierteātros šī prakse ir izplatīta. Protams, profesionālajos teātros, ievērojot Latvijas skatītāju apjomu, šāds gadījums tomēr būtu samērā rets, lai gan, piemēram, Laura Gundara “Advents Silmačos” tika gandrīz vienlaikus iestudēts gan Valmieras Drāmas teātri, gan Liepājas teātri. Iestudējumu var ierakstīt jeb reproducēt gan audio, gan audiovizuālā ierakstā, ko iespējams tālāk tirazēt. Ja ierakstu veic televīzija, to var raidīt ēterā gan fragmentu veidā dažādos raidījumos, gan pilnā apjomā. Parasti tomēr teātris ar televīziju vienojas, ka izrādes ieraksts pilnībā netiks televīzijā demonstrēts, kamēr iestudējums ir aktuālajā teātra repertuārā. Kā

Regulāri tiek aprēķināta un autoriem pārskaitīta atlīdzība par darbu izmantojumu kabeļtelevīzijās

zināms, daudzu televīziju programmas iespējams noskatīties arī internetā. Tāpat autori noteikti būs ievērojuši, ka regulāri tiek aprēķināta un autoriem pārskaitīta atlīdzība par darbu izmantojumu kabeļtelevīzijās. Gandrīz visi iepriekš uzskaitītie darbu izmantošanas veidi ir aktuāli ne tikai tekstā, bet arī citu darbu veidu autoriem — komponistiem, horeogrāfiem, scenogrāfiem un kostīmu māksliniekiem. Komponistiem un dziesmu tekstā autoriem der atcerēties, ka nereti atsevišķas dziesmas no kopējās kādai izrādei sacerētās mūzikas iegūst īpašu popularitāti un sāk dzīvot savu, jau no konkrētās teātra izrādes neatkarīgu dzīvi. Savukārt kostīmu mākslinieki mums ir stāstījuši par gadījumiem, kad savu, konkrētajai izrādei veidoto kostīmu pēkšņi ierauga pilnīgi citā kontekstā, piemēram, kādā reklamā. Kas notiek, autoram nekritiski parakstot līgumu, ko piedāvā teātri, un visas savas mantiskās tiesības atdodot teātrim? Juridiski, šādus līgumus parakstot, autors zaudē iespēju saņemt sev pienākošos autoratlīdzību no turpmākajiem sava darba izmantojumiem, ko uzskaitījām iepriekš. Protams, pastāv iespēja, ka teātris autoram samaksā tik lielu autoratlīdzību, ka viņam vairs nav intereses debatēt par kādiem tiesību veidiem, kurus autors nevēlētos teātrim uzticēt. Bet — nez vai Latvijā autoratlīdzība, ko autori saņem par savu darbu izmantojumu teātru izrādēs, ir tik fantastiska... Gatavojot šo publikāciju, analīzei esam izmantojuši pēdējos trīs gados autoru un teātru savstarpēji noslēgtos līgumus, kas bija mūsu rīcībā. Esmu pateicīga visiem teātriem un

autoriem, kas devuši iespēju iepazīties ar saviem līgumiem. Nosacīti visus teātru līgumus varētu dalīt trīs grupās:

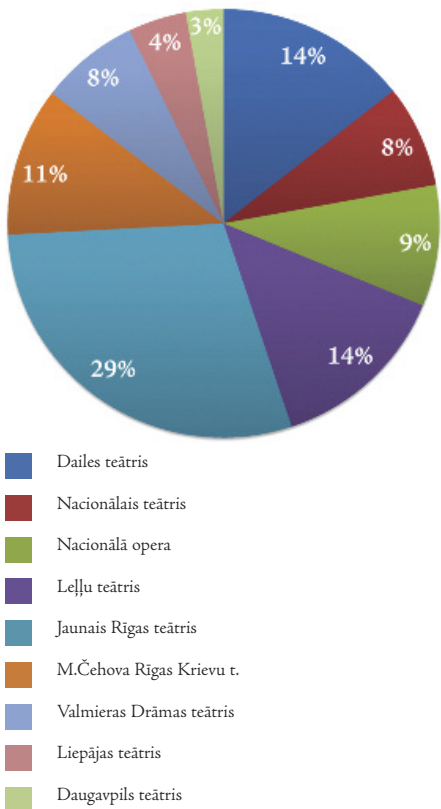
- 1 — līgumi par darba radīšanu un tā iegādi,
- 2 — līgumi par tiesībām darbu izmantot publiskajā izpildījumā,
- 3 — līgumi par autora mantisko tiesību nodošanu teātrim.

Līguma priekšmets

Pirmās grupas teātru līgumos kā līguma priekšmets nosaukts vai nu pats darbs vai tā radīšana. Teātris šo darbu no autora nopērk. Šādi līgumi bija jo sevišķi izplatīti pagājušā gadsimta 90.—gados — toreiz tos sauca par pirkšanas—pārdošanas līgumiem. Diemžēl līguma turpmākajā tekstā nekas nav minēts par iespējām darbu izmantot, tādējādi formāli teātris ir

Svarīgs punkts ir autora personisko tiesību ievērošana

AKKA/LAA iekasētā autoratlīdzība no teātriem 2011./2012.gadā

iegādājies lugas tekstu vai scenogrāfijas skices kā priekšmetu, bet nevar to izmantot Autortiesību likuma izpratnē. Otrā teātru grupa savus līgumus veido par izmantošanas tiesībām — autors dod konkrētajam teātrim tiesības “izmantot publiskajā izpildījumā Autora darbu”, teātri norāda arī ierobežotu izmantošanas termiņu — “līdz brīdim, kamēr konkrētā izrāde tiek noņemta no

repertuāra.” Šāds formulējums korekti definē izmantojuma veidu, par ko tiek slēgts līgums. Parasti līgumos ir konkrēti nosaukti iestudējuma nosaukums, kurā darbs tiks izmantots, un norādīts tā pirmizrādes datums. Teātri līguma priekšmetā iekļauj arī autora garantijas, ka darbs ir autora personīgi radīts. Trešā teātru grupa savos līgumos ar autoru pārraksta gandrīz visu (vai atsevišķos gadījumos — visu) Autortiesību likuma 15.pantu, kurā runāts par autoru mantiskajām tiesībām.

Līgumā pat tiek īpaši uzsvērts, ka “autors apzinās, ka, noslēdzot šo līgumu, tas attiecībā uz radīto autora darbu saglabā tikai personiskās tiesības”. Šajā līgumā norādīts ne tikai, ka autors “bez papildus atlīdzības” nodod teātrim tiesības darbu “publiskot, reproducēt”, bet arī, piemēram, to “publiski patapināt”. Tē nu jāvaicā — vai teātris ir paredzējis, ka, ja, piemēram, luga vai tās tulkojums tiks

izdots grāmatā, teātris par šīs grāmatas publiko patapinājumu pieprasīs atlīdzību no AKKA/LAA?

Tiesības un pienākumi

Kā jau iepriekš norādīts, pirmās grupas teātru līgumos faktiski vairs par nekādām turpmākām darbībām ar autora darbu nav runāts. Teātris iegādājas darbu un samaksā par to autoram noteiktu summu. Līgumos par publiskā izpildījuma tiesībām atsevišķi izdalīta sadaļa par izmantošanas atļaujas apmēru. Līgumā norādīts, ka tas nedod atļauju veikt darbu ierakstu un jebkādu citu izmantojumu jebkādiem citiem līdzekļiem komerciālos nolūkos bez iepriekš noslēgtas papildus vienošanās ar autoru. Autors neiebilst, ja bez iepriekšējas saskaņošanas un papildus atlīdzības darba fragmentu ierakstus audio un video formā, kā arī elektroniskā formātā izmanto konkrētā iestudējuma reklamā. Trešās grupas līgumos tiesības tiek ļoti izvērsti aprakstītas, jo sevišķi plašas tās ir teātrim, savukārt autoram plaši aprakstīti viņa pienākumi. Tiek uzskaitīti visi iespējamie darba izmantošanas veidi, kas brīžiem ir pārspīlēti un ne vienmēr ir aktuāli konkrētajam gadījumam. Savulaik, piemēram, par scenogrāfijas darbu līgumā bija norādīts, ka autors ļauj to tulkot un dramatizēt... Ievērojot, ka atsevišķiem teātriem nācies sastapties ar gadījumiem, kad tiek apstrīdēta kāda darba autorība, vai autors, piemēram, radot izrādes scenogrāfiju, ir izmantojis citu autoru darbus, līgumos vairākkārt īpaši tiek uzsvērts, ka autors “garantē, ka minētais darbs ir autora jaunrades produkts,

Autora vārda norādīšana ir ļoti svarīgs personisko tiesību aspekts

un tā radīšanā nav nesankcionēti izmantotas vai citādi aizskartas trešo personu autortiesības vai blakustiesības /../ teātris nenes nekādu atbildību pret trešajām personām šajā sakarā” vai autors garantē, ka darbs būs “viņa radošais produkts, un pēc autora rīcībā esošās informācijas tajā netiks neatļauti izmantoti citu (autoru — S.M.) darbi, ka to radīšana citādi neaizskars trešo personu autortiesības”. Te nu būtu arī autoriem jāatgādina, ka, izmantojot citu autoru darbus sava darba radīšanā, ir jāsaņem atļauja šo darbu izmantojumam. Protams, atklāts paliek jautājums, kas šo atļauju kārtoti. Ar šīs prasības iespējamo interpretāciju būtu jāuzmanās autoriem, kuriem pasūta veikt t.s. atvasinātos darbus — tulkojumus vai dramatizējumus. Nesen no kāda teātra nācās dzirdēt apgalvojumu, ka dramatizējuma autors neesot veicis savus pienākumus — neesot saņēmis dramatizēšanas atļauju no oriģināldarba autora, ko savā līgumā esot apņēmis. Līgumā bija jau iepriekš norādītais punkts par to, ka autora darbs ir “autora jaunrades produkts, un tā radīšanā nav nesankcionēti izmantotas vai citādi aizskartas trešo personu autortiesības vai blakustiesības”. Protams, teorētiski var autoram uzdot kārtot gan tulkošanas, gan dramatizēšanas atļaujas, tomēr par to iepriekš īpaši jāvienojas. Parasti gan šīs atļaujas kārtoti teātris, kas arī ir reālais atvasinātā darba izmantotājs. Svarīgs punkts, ko daži teātri norāda savos līgumos, ir autora personisko tiesību ievērošana. Īpaši tiek atzīmēts, ka autora “vārds tiks minēts visās izrādes programmiņās u.c. ar jauniestudējumu saistītajos izdevumos”. Iesakām visiem autoriem prasīt, lai teātri šo apņemšanos iekļauj savos līgumos. Pēdējā laikā nereti informācijā par iestudējumu kā galvenā ar izrādi saistītā persona ir norādīts tās režisors un galveno lomu tēlotāji. Nenoliedzot šo cilvēku ieguldījumu, tomēr vēlamies atgādināt, ka autora vārda norādīšana ir ļoti svarīgs personisko tiesību aspekts. Esam ievērojuši, ka teātri jo īpaši grēko, nenorādot tulkotāja vārdu, par ko mums sūdzējušies arī vairāki tulkotāji.

Autoratlīdzība

Lai arī šī raksta mērķis ir analizēt tiesību apjomu, par kādu autori slēdz līgumus ar teātriem, nevar nepieskarties arī tik svarīgajam autoratlīdzības atspoguļojumam šajos līgumos. Pārsvārā visos līgumos autoratlīdzība sastāv no diviem maksājumiem. Pirmā ir fiksēta summa, kas autoram tiek samaksāta līgumā norādītajā termiņā. Autoram svarīgi saprast, vai līgumā norādītā summa ir pirms vai pēc nodokļu samaksas, kas gan lielākajā daļā līgumu bija īpaši norādīts. turpinājums 14.lpp

turpinājums no 13.lpp

Tomēr esam saskārušies ar autora zināmu aizvainojumu, ka solītā summa neesot saņemta pilnā apmērā. Te nu jāvērs autoru uzmanība, ka parasti no norādītās bruto summas tiek maksāti nodokļi, tāpēc “uz rokas” saņemtā summa ir mazāka. Otrs maksājums ir autoratlīdzība par darba publisko izpildījumu. Tā parasti ir procentu veidā no izrāžu biļešu bruto ieņēmumiem, kas jānorāda līgumā, piemēram, autors saņem “par autor- darba izmantošanu publiskajā izpildījumā 6% autoratlīdzību no izrāžu ieejas biļešu bruto ieņēmumiem”. AKKA/LAA pārstāvētajiem autoriem parasti teātri to maksā caur AKKA/LAA, kas arī līgumā tiek norādīts, piemēram, “autors neiebilst, ka autoratlīdzību administrēšanu veic Biedrība AKKA/LAA, pamatojoties uz teātra sniegto informāciju par izrāžu ieejas biļešu bruto ieņēmumiem” vai, ka teātris veic “paredzēto autoratlīdzības samaksu, pārskaitot autoratlīdzības summu autoru mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijai, kas pārstāv autoru”, līgumā norādot pat AKKA/LAA reģistrācijas numuru. Daļa teātru visus autoratlīdzības maksājumus veic tieši autoram uz norādīto bankas kontu. Kāda teātra līgumā pat sastapāties ar visai interesantu formulējumu, ka autors “garantē, ka ir veicis visas nepieciešamās darbības, lai pasargātu /teātri/ no trešo personu prasījumiem, tajā skaitā no mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijas, par autora darba izmantošanu publiskajā izpildījumā un /teātrim/ nebūs jāveic nekādi papildus maksājumi šajā sakarā”. Kuriozi, ka šī paša līguma nākamajā lapā bija punkts par autoratlīdzības samaksu caur AKKA/LAA. Te gan vēlamies vērst autoru uzmanību, ka daži teātri par šo “pakalpojumu” ietur “administrēšanas izdevumus” 10% apmērā no aprēķinātās autoram pienākošās autoratlīdzības summas. Kad par šo faktu norādīju vairākiem autoriem, viņi bija patiesi pārsteigti — izrādījās, ka autori šo punktu līgumā nebija ievērojuši. Protams, tā ir autora izvēle, — kam maksāt savas autoratlīdzības administrēšanas izdevumus — teātrim vai AKKA/LAA. Tomēr jāatgādina, ka, noslēdzot līgumu ar AKKA/LAA, autors ir uzticējies savu darbu publisko izpildījumu administrēt AKKA/LAA. Joprojām daļa teātru autoriem maksā tikai pirmreizējo fiksēto maksājumu, īpaši savos līgumos norādot, ka teātris “nemaksā nekādus citus maksājumus par autortiesībām” vai “nekādi papildus cita veida maksājumi autoram netiks veikti”. Ja līgumā vispār nekas nav runāts par autoratlīdzības maksājumiem procentu veidā no biļešu ieņēmumiem, autoriem tomēr nevajadzētu lolot ilūzijas, ka viss tāpat automātiski notiks caur AKKA/LAA. Sevišķi, ja autors ar līgumu ir atdevis visas mantiskās tiesības teātrim. Kāda teātra līgumā sastapāties ar visai intere-

santu formulējumu: “Teātris apņemas segt autortiesības autoram saskaņā ar Autortiesību likumu”. Sazinoties ar teātri, noskaidrojām, ka ar šo punktu domāti procenti no biļešu ieņēmumiem, ko autoram maksās, ja iestudējums tiks izrādīts, par ko tiekot slēgts atsevišķs līgums. Iesakām tomēr skaidri un nepārprotami definēt līguma punktus, lai autoriem nerastos jautājumi par to nozīmi. Aicinām autorus rūpīgi iepazīties ar līgumiem, ko teātri piedāvā, pārrunāt visas neskaidrās vietas un nebaidīties debatēt par iespējamām izmaiņām, ja par kādu no formulējumiem neesat vienprātis ar teātri. Atgādinām, ka līgumi parasti tiek slēgti divos eksemplāros, pie katras no pusēm jāatrodas vienam eksemplāram. Gadījumos, ja līgums ir uz vairākām lapām, iesakām parakstīt katru lapu, lai nerastos šaubas, ka “šādi punkti tā līguma pirmajā lapā, ko es parakstīju, nebija”.

Lai nerastos pārpratumi līguma izpratnē, vajadzētu izvairīties no samudzinātiem un neskaidriem līguma formulējumiem. Noteikti iesakām autoriem pārdomāt, vai atdot teātrim “visas autora mantiskās tiesības uz šo darbu/./”, lai (teātris — S.M.) bez ierobežojumiem izmantotu darbu visas pasaules teritorijā, neierobežoti ilgā laika periodā”.

Tā kā ir nācies saskarties arī ar dažiem nepatiesiem teātru pārstāvju izteiktiem apgalvojumiem par AKKA/LAA darbību, vēlreiz atgādinām, ka AKKA/LAA starpniecība par no teātriem iekasētajām summām ir 10%. Iekasētās summas autoriem tiek pārskaitītas nākamajā mēnesī pēc tam, kad naudiņa no teātra ir ienākusi AKKA/LAA kontā. Ja profesionālā teātra iestudējums, kurā izmantots autora darbs, tiek rādīts, piemēram, janvārī, teātris februārī (atbilstoši AKKA/LAA ar teātri noslēgtajiem līgumiem — līdz nākamā mēneša 15.datumam) iesniedz atskaites par iepriekšējā mēneša rādīto izrāžu biļešu ieņēmumiem, mēs izrakstām rēķinu, kura apmaksas termiņš ir tas pats februāris un, ja nerodas nekādi kavējumi ar izrakstīto rēķinu savlaicīgu apmaksu, tad autors sev pienākošos autoratlīdzību var saņemt jau martā.

Teātris un autori noteikti nav divas naidīgas puses, bet gan sadarbības partneri. Kopumā vērojams, ka teātru līgumi kļuvuši autoriem draudzīgāki. Aicinām autorus uz sadarbību, informējot AKKA/LAA par līgumiem, ko slēdzat ar teātriem, un ceram, ka autoriem vairs nebūs jāuzņem divainas garantijas “pasargāt teātrus no AKKA/LAA prasījumiem”. □

*Sandra Millere,
Literāro un dramatisko darbu
nodaļas vadītāja*

Margaritai Stārastei 99

Šī gada 2.februārī māksliniece un rakstniece Margarita Stāraste svinēja 99 gadu jubileju. 66 no tiem autore zīmējusi savus leļļukus, radījusi ap 100 grāmatu, ilustrējusi ap 40. Viņas darbi “Ziļuks”, “Ziemassvētku pasakas”, “Pasaku ābece”, “Pintiķu ciems” tiek izmantoti vēl joprojām un arī šogad par godu autores jubilejai maizes ceptuve “Lāči” ir izvēlējusies noformēt savas jaunās cepumu sērijas iepakojumu tieši ar Margaritas Stārastes zīmējumiem.

Savā paziņojumā ceptuve uzsver: “Viņas pasakas un zīmējumi joprojām sajūsmīna, priecē un māca labestību.” Sirsnīgā pateicībā par mākslinieces sniegto ieguldījumu ceptuve no katras pārdotās cepumu kastītes 2 eiro centus plāno ziedot tam, lai viņas darbus iepazītu vēl vairāk mazo lasītāju.

Margaritas Stārastes ieguldījums latviešu literatūrā ir iespaidīgs, jo grāmatas tiek publicētas jau kopš 1942.gada. Grāmata “Ziļuks” izdota krievu, vācu, lietuviešu, angļu, poļu, čehu, pat japāņu valodā. Pēc Margaritas Stārastes pasakas motīviem tapusi režisores Daces Rīdūzes animācijas filma “Ziļuks” tika iekļauta 61. Berlīnes kinofestivāla programmā. Pati autore ir Mākslinieku savienības biedre kopš 1964. gada, Latvijas Rakstnieku savienības biedre — kopš 1991. gada. 1999. gadā viņai piešķirts Triju Zvaigžņu ordenis. Margaritas Stārastes vārdā nosaukta arī 2010.gadā izveidota medaļa, kas ik gadu tiek piešķirta autores dzimšanas dienā par ieguldījumu bērnu cilvēcības un labestības veicināšanā, iesaistīšanos bērnu problēmu risināšanā, mecenātismu, aktīvu darbību bērnu labā. Šo medaļu saņēmusi Katrīna Pasternaka par projekta “Eņģeļi pār Latviju” realizēšanu, Latvijas emeritētais zinātnieks, mācību grāmatu autors Jānis Mencis, mākslinieks un mūziķis Mārtiņš Freimanis, aktrise Vera Singajevska, animācijas filmu režisore Roze Stiebra u.c.

Ik gadu Margaritas Stārastes darbus vēlas izmantot dažādu pasākumu organizētāji, grāmatu izdevēji, teātri un citi autores darbu izmantotāji. Prieks, ka, mainoties paaudzēm, viņas darbi vēl joprojām ir lielā cieņā. □

*Reinis Briģis,
sabiedrisko attiecību speciālists*

Publiskā patapinājuma administrēšana 2012. gadā

ŠKKA/LAA Publiskā patapinājuma nodaļā norit atbildīgs darbs ar lielu informācijas apjomu, taču tai ir gājušas secen skaļu tiesu darbu brāzmas, tās mediju publicitāte allaž ir bijusi pieticīga. To var saprast, jo plašo publiku neinteresē nodaļa, kas saņem līdzekļus no Kultūras ministrijas un kuras primārais uzdevums ir nodrošināt precīzu autoriem pienākošos atlidzības sadali par vienu darbu izmantojuma veidu.

Tomēr, ja uzlūkojam grafiski atainotas valsts piešķirtās patapinājuma atlidzības apjoma svārstības (sk. pievienoto diagrammu), kļūst skaidrs, ka arī šeit gadījies sava tiesa dramatisma — atliek salīdzināt 2007. un 2008. gada rādītājus ar tagadējiem. Par redzamā krituma iemesliem esam jau vairākkārt rakstījuši, bet tā sekas autori izjūt ik gadu. Arī pērnā sadale, kurā izmaksāta 2011.gada atlidzība, nebija izņēmums. Par Latvijas valsts, pašvaldību, atvasinātu publisku personu un privātajās bibliotēkās izsniegtajām grāmatām, notīm, fonogrammu un filmu

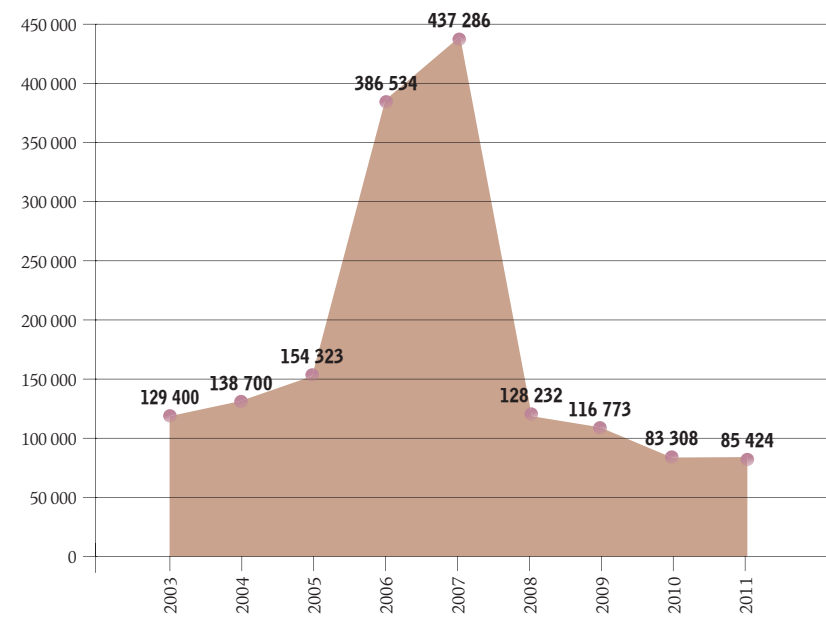
kopijām tika sadalīti 60 076, 61 lati: 59 344, 27 lati — 1 064 autoriem un 732, 34 lati — blakustiesību īpašniekiem. Kāds varbūt jau ir pamanījis, ka salīdzinājumā ar iepriekšējo reizi ir samazinājies to autoru skaits, kam atlidzība sadalīta. Tas ir izskaidrojams ar sadales minimālā sliekšņa noteikšanu 4 latu (pirms nodokļu nomaksas) apmērā. Šāda sliekšņa ieviešana, sekojot vairāku valstu paraugam, ir pamatota ar nepieciešamību vienkāršot sadales procesu un izvairīties no faktiski neizmaksājamu summu ģenerēšanas. Šī vajadzība kļuva īpaši aktuāla situācijā, kad, samazinoties atlidzības kopapjomam, pieauga uz to pretendējošu autoru skaits. Neveidojot sliekšni, pie pēdējās sadales būtu situācija, kad mazākā sadalāmā summa būtu bijusi 0,002 lati pirms nodokļu nomaksas! Sadalei nekvalificējušos autoru atlidzība tika

pārdalīta un izmaksāta tiem autoriem, kuru atlidzība bija lielāka par minēto sliekšni. Jautāsi, kādēļ tas attiecas tikai uz grāmatu sadali? Tādēļ, ka patapinātajās notīs, fonogrammās un filmu kopijās fiksēto darbu autori saņem atlidzību arī par citiem izmantojuma veidiem un sasummētā atlidzība sasniedz izmaksai pietiekamu apmēru. Vairumam grāmatu autoru vienīgā atlidzība, ko viņi saņem caur AKKA/LAA, attiecas vienīgi uz publisko patapinājumu, un, ja kādam tā ir pavisam neliela, administratīvie izdevumi un bankas komisijas maksa ir lielāka nekā pati sadalāmā summa. Atlīdzības saņemšanai šoreiz nekvalificējās pavisam 592 autori, kuru kopējā atlidzība bija tikai 755, 34 lati.

Jau minējām, ka atlidzība tika sadalīta, balstoties uz izsnieguma datiem no 101 bibliotēkas un bibliotēkas filiāles. Pēc vairāku gadu pārtraukuma tika rasta iespēja izpētēt iekļaut ne vien lielākās novadu bibliotēkas, bet arī pagastu grāmatu krātuves. Individuālu autoru saņemtās summas lai paliek viņu pašu ziņā, bet šeit mēs piedāvājam desmit 2011. gadā lasītāko grāmatu nosaukumus.

Eljota Ketlra Viena diena maijā Doda Kristīna Blondīne sarkanā
Meiere Stefānija Rītausma Kūle Maija, Kūlis Ričards Filosoģija Renģe Viesturs Sociālā psiholoģija
Kolinsa Sūzena Spele ar uguni
Doda Kristīna Milotais zaglis
Kolinsa Sūzena Zobgalstils Lārsons Stīgs
Rūmnieks Valdis, Andrejs Migla Cāks
Gailīte Skaidrīte Alīna Lārsons Stīgs
Freimane Valentīna Ardīevu, Atlantīda
Kolinsa Sūzena Bada spēles
Eljota Ketlra Viena diena maijā
Ozols Otto Latvieši ir visur
Kūlis Ēriks Viesu nama romāns Lukjanskis Egils Dzīve vienam mirklīm
Avotiņa Daina Kad lauks cērt
Avotiņa Daina Melnā saulespuķe

Valsts piešķirtā atlidzība par publisko patapinājumu 2003. – 2011. gadam Ls

Pirms kāda laika presē tika izteiktas šaubas, vai AKKA/LAA pētījuma rezultāti ir adekvāti atlidzības sadalei, jo lasītāko grāmatu vidū nav pārāk daudz pašmāju darbu, kas, lūk, parādās Lauku bibliotēku atbalsta fonda “Lielās lasītāju balvas” aptaujā. Lai kļiedētu neizpratnī, ir jāpaskaidro, ka minētā balva tiek pasniegta par lasītākajām grāmatām noteiktās kategorijās (oriģinālproza, oriģināldzeja, tulkotā daiļliteratūra u.c.), nevis par lasītākajām grāmatām vispār. Savukārt AKKA/LAA pētījuma galvgali ir grāmatas ar lielāko izsniegumu skaitu neatkarīgi no kategorijas. To, ka abu pētījumu rezultāti nav pretunā viens otram, apliecina fakts, ka AKKA/LAA pētījuma rezultātu TOP 10 ietilpst 2011. gada Lielās lasītāju balvas laureāti gan oriģinālprozas, gan tulkotās daiļliteratūras nominācijās — Skaidrītes Gailītes romāns “Alīna” un Sūzenas Kolinsas darbs “Spēle ar uguni” Ievas Elsbergas latviskojumā. □

*Reinis Norkārklis,
Publiskā patapinājuma nodaļas vadītājs*

Dziesmu svētki, aifoni un “Straumes” dzirnaviņas

Saruna ar Vili Daudziņu

Jūs, Vili, esat autors. Pavisam oficiāli. Esat noslēdzis līgumu ar AKKA/LAA, Jūsu darbi ir publiskā aprītē — pats vai kopā ar kolēģiem tos izpildāt. Pastāstiet, lūdzu, kā tas viss sākās.

Viss sākās 2004. gadā ar režisora Alvja Hermaņa ideju par “Latviešu stāstiem” — par cilvēkiem mums līdzās, cilvēkiem, kuriem katram ir savs liktenis, sava dzīve ar noteiktu dramaturģiju. Ir veiksmes mirklī, kāpumi un kritumi. Lūk, Alvim radās doma to visu pamēģināt pierakstīt un nospēlēt. “Latviešu stāsti” ir pirmais mūsu pierakstītais autordarbs. Bet vēl pirms tam radījām izrādi “Garā dzīve”. Tā ir izrāde bez teksta. Mēs esam izrādes autori, saņemam autoratlīdzību par šī darba izmantošanu, taču to visu nekā nav iespējams pierakstīt. Ir kaut kādi burkšķi, skaņas, mizanscēnas, deju soļi, bet teksta jau nav. (Smaida.)

Bet “Latviešu stāstos” tekstu radījāt jūs paši, vai ne?

Jā, mums vajadzēja atrast kādu cilvēku, intervēt viņu un tad no uzklusītā stāsta izveidot apmēram stundu garu esenci par viņa dzīvi. Vai nu par to, kāda tā ir bijusi vai to, ko viņš domā par pasauli. Esencei bija jārada pārliecība, ka esam iepazīnuši šo cilvēku. Un mēs devāmies “medībās”. Tā bija viena sačakarēta vasara! Pavasarī tika dots uzdevums, rudenī jau bija jāatrada pirmie “medījumi”. Tas nepavisam nebija viegli. Es neesmu žurnālists un man nav tādas uzbāzības, kas vajadzīga intervētāja darbā. Ja man saka “nē”, es tomēr nedīcu, lai tas cilvēks kaut ko pastāsta. Nu, skaidrs, ka nestāstīs. Jo es jau arī nestāstītu.

Tomēr beigu beigās uzmeklējāt kādu, kas bija gatavs stāstīt.

Pēc viena vai diviem neveiksmīgiem gājieniem jutu, ka pirmais atrastais cilvēks tomēr nav mans. Kaut kas tur nebija pareizi. Šis cilvēks bija stiprāks par mani. Viņš man nestāstīja to, ko domā — viņš jau redzēja, kā es to varētu uzrakstīt, un lika man priekšā gatavu stāstu, veicot redakciju manā vietā.

Vai tas ir līdzīgs gadījums kā Ivara Zviedra filmā “Dokumentālists”, kur notika cikstēšanās starp režisoru un filmas galveno varoni par ietekmēm?

Jā, varbūt. Izvēlētais varonis sāka manipulēt ar mani. Bet tad notika mana laimīgā satik-

šanās ar autobusa šoferi. Viņš bija gatavs stāstīt, stāstīt un stāstīt, man atlika vienīgi pierakstīt. Esmu ārkārtīgi laimīgs, ka satiku tieši šo cilvēku, iepazīnu viņu, pēc tam vēl vairākas reizes esmu zvānījis un prasījis, kā ar veselību, dzīvi, ko vispār domā.

Tās jau ir personiskas attiecības — zvanīt, jautāt par dzīvi, veselību. Kādā brīdī taču nākas to visu pārraut, jo attiecību telpa jau nav tik plaša, lai tajā ielaistu visus, vai ne? Kā jūs ar to tiekat galā?

Vārds vietā. Jo vairāk tāpēc, ka patiesībā viss jau ir beidzies. Viņš dzīvo uz skatuves, viņš dzīvo ik reizi, kad es atkārtāju tekstu, kad es eju uz skatuves un runāju, bet ne vairāk. Tas patiešām būtu ļoti grūti, ja es uzturētu attiecības ar visiem prototipiem. Man pilnīgi pietiek ar to, ka es maksimāli mēģinu iedzīvoties šajos tēlos un cenšos būt patiess un godīgs pret viņiem. “Vectēva” gadījumā tie ir trīs vīri un viņu likteņi. Viņu viedoklis par pasauli ir ļoti kategorisks, pat pretejs. Ar katru no viņiem esmu ierakstījis stundas četras vai piecas — dažādos laikos, dažādās vietās. Bet beigās ir palikušas piecdesmit minūtes no katra stāstītā, esmu veicis savu redakciju. Es mēģinu būt patiess un mēģinu nebūt vispār. Mēģinu būt tikai medijs, lai runā viņi. Bet tas, ko viņi runā, tomēr ir manis izvēlēts.

Jūs ar kolēģiem esat redzējuši ne tikai Latvijas, bet arī daudz ārzemju teātru izrāžu. Vai tas, ko jūs kā autori darāt JRT, ir izplatīts arī citur pasaulē? Vai tā ir tendence?

Dažos gadījumos tas tā ir, bet ne vairumā.

Tad jūs šajā ziņā esat unikāli?

Pavisam unikāli varbūt ne, bet, iespējams, kaut kādā ziņā mēs esam īpaši. Man ir arī prieks, ka idejas, kas mums radušās, strādājot kopā ar Alvi, vēlāk veikli un eleganti iemiesojas citur un citos veidos. Piemēram, dažādu žurnālu stāsti — vai tie būtu “Ievas Stāsti” vai kādi citi stāsti — tas viss nāca tikai pēc “Latviešu stāstiem”. Šī stāstu stāstīšana, apkopošana un galu galā tas, kas tagad notiek Čekas mājā, kur tiek veidots personīgo lietu, dokumentālās vēstures muzejs — es gribu ticēt un cerēt, ka mēs esam stāvējuši pie visu šo ideju sākuma. Tāda patikama sajūta.

Mēdz teikt, ka teātris vispār ir grūti konvertējama māksla. Bet JRT ar “Garā dzīvi”

un “Klusuma skaņām” izdevies pierādīt, ka teātris var būt arī tulkojams bez valodas starpniecības. Jūs noteikti esat pieredzējuši dažādas reakcijas zālē. Vai šajās izrādēs ir ielikts kaut kas tik arhetipisks, kas iet pāri valodām un kultūrām, jeb ir arī kas tāds, kas “nekonvertējas”?

Jā, domāju, tur ir ielikts kaut kas ļoti atpazīstams daudzām kultūrām. Vecs jau tu paliec neatkarīgi no mantiskā stāvokļa un sabiedrības, kurā dzīvo. Tu vienkārši kļūsti vecs, nevarīgs. Tu paliec nespējīgs. Pareizāk sakot, ne tu, bet tavs ķermenis. Kādā brīdī ķermenis “izbeidzas”. Tu vari būt pie skaidras apziņas, bet daļa ķermeņa vienkārši ir pārstājusi funkcionēt. Tāpēc es domāju, ka sajūta — vecums ir briesmīgs, mokošs, baiss vai arī kaut kas gaišs un apliecinošs, ir pazīstama visās tautās, ar to identificēties nav problēmu.

Bet bez abstrakcijām un vērtībām uz skatuves jau ir arī priekšmeti, tie arī piedāvā identificēšanās iespēju.

Protams, ka nozīme ir arī priekšmetu lērumam, tam miljonam dažādo štruntu, kas “Garajā dzīvē” atrodas uz skatuves. Ar to vieglāk identificēties ir tiem, kas pazīst šo vidi. Tā ir postpadomju telpa, Austrumeiropa. Protams, galvenokārt Latvija, tāpēc, ka katrs jau atceras to mazo štruntīņu, kas mammai vai vecmammai stāvēja sekcijā. Tas porcelāna sunītis, tā tautu meita un tautu dēls vai tās “Straumes” dzirnaviņas. Turklāt dzirnaviņas nezin’ kāpēc stāvēja nevis virtuvē, bet sekcijā. Sekcijā! Lai redz, ka ir! Jo nav taču viegli dabūjamas. “Straumes” dzirnaviņas... Protams, visas šīs sajūtas cilvēkam uzjundī to patikamo sajūtu, ka “es zinu, zinu, zinu — jā, jā, jā!”. Tas ārkārtīgi pozitīvi noskaņo, tas uzpērk skatītāju. Un tad jau atliek tikai nesabojāt izrādi. Atliek tikai dzīvot.

“Straumes” dzirnaviņas pazīst latvieši. Kā ar citiem eiropiešiem?

Francūžiem ļoti patīk. Laikam tā ir valsts, kurā visvairāk esam radījuši “Garā dzīvi” un “Klusuma skaņas”. Acīmredzot to nosaka arī Francijas kultūrpolitika — viņi ārkārtīgi dotē ne tikai savus kultūras notikumus, bet arī veicina dažādu kultūru un pieredžu viešošanās savā valstī, lai cilvēki, un jo īpaši jaunieši, ar tām iepazītos. Skolu jaunieši Francijā ir tādi paši kā visur — ar aifoniem, skaļi un lecīgi, bet divainā kārtā, tiklīdz zālē

izdziest gaiss, iestājas klusums un pat nevar redzēt nevienu ieslēgtu telefonu. Viņi ir pieraduši skatīties teātri. Francijā iet uz teātri ir vienkārši labs paradums.

Tāpat kā dzert labu vīnu? Kā dzīves baudīšanas iespēja?

Jā, Francijā teātris piedien pie intelligentu cilvēku dzīves. Interesanti, ka mēs tur “Garā dzīvi” nerādījām Parīzes centrā. Mēs rādījām mikrorajonos — vietējā “Purvcimā”, “Zolitūdē”, “Ziepniekkalnā”. Acīmredzot labāk tiek dotēta perifērija. Ļaudīm, kas dzīvo Parīzes mikrorajonos, kultūru pieved klāt. Piemēram, esam spēlējuši arī lielveikalā. “Garajai dzīvei” ir tā brīnišķīgā sajūta, ka tur ir sienas un griesti. Šķiet, to dekorāciju kastīti vari nolikt jebkurā pasaules vietā — kaut kā ar tiem daudzajiem priekšmetiem un tām smakām, par kurām rūpējas Ģirts

Vēsture mums ir stipri neviennozīmīga

Ja es pareizi atceros, kaut kas tāds notika ar Puškina “Dzīrēm mēra laikā” (rež. M. Gruzdovs, 1999 — *Red.*). Nospēlēja kādas četras reizes un izrāde tika noņemta no repertuāra. Protams, ka aktieri, režisors, visi, kas pie

Krūmiņš, korvalola un balderiāna pilienus žvīdzinādams uz visām pusēm pirms izrādes, tu jūties kā mājās.

Normālam mūsdienīgam cilvēkam ir jābeidz augstskola. Jebkura

Viņi to uztver ar humoru, jūt līdzī, šausminās?

Francijā to uztver kā cirkus. Ne tradicionālo, bet priekšmetu cirkus. “Garā dzīvē” ir ļoti tuvu priekšmetu cirka koncepcijai. Vienīgā vieta ārzemēs, kur mūsu izrādi nesaprata, bija Parma Itālijā. Viņiem nebija skaidrs, kā tas var būt, ka pieci veci cilvēki ir vieni paši? Kur tad ir viņu bērni un mazbēr-

ni?... Savukārt skoti Edinburgā bija pārļaimīgi. Viņi teica, ka beidzot ieraudzījuši nāciju, kas ir tikpat skopi, kā viņi, tādi paši mūdzi. Skoti beidzot bija ieraudzījuši izrādi, kas ir par viņiem. (Smaida.)

Jūs teātri bieži eksperimentējat, meklējat dažādas jaunas formas, bet, piemēram, tikko režisora Mārtiņa Eihe “Daugavu” Valmieras Drāmas teātrī noņēma no repertuāra uzreiz pēc pirmizrādes. Viņš arī mēģināja eksperimentēt. Vai jums JRT ir bijusi pieredze, kad izrāde tiek noņemta no repertuāra? Un ko tas nozīmē aktieriem, izrādes autoriem?

Ja es pareizi atceros, kaut kas tāds notika ar Puškina “Dzīrēm mēra laikā” (rež. M. Gruzdovs, 1999 — *Red.*). Nospēlēja kādas četras reizes un izrāde tika noņemta no repertuāra. Protams, ka aktieri, režisors, visi, kas pie

uz skatuves, izrāde tomēr ir mākslas darbs. Šajā gadījumā mēs nepakļaujamies cenzūrai, mēs varam atļauties to, par ko citā situācijā var iesūdzēt tiesā par goda un cieņas aizskaršanu.

Kā bija ar “Vectēvu”? Saņēmāt taču ne tikai slavinošas, bet arī kritiskas atsauksmes, izrādei pārmēta politkorektuma trūkumu, vēsturniekiem bija iebildes...

Es biju laimīgs, ka šī izrāde radija diskusiju ne tikai teātra kritiķu, bet arī vēsturnieku vidē, jo vēsture mums ir stipri neviennozīmīga, tāda, kas ir grūti “konvertējama”, tā nav īsi paskaidrojama un piemērojama citām analogiskām vēsturēm Otrā pasaules kara vai 20. gs. periodā. Vienkārši ir jāzina elementāri vēstures fakti un jāizdara secinājumi, nevis jādzīvo no mitu kolekcijas.

Vai diskutējāt arī ar vēsturniekiem?

Jā, diskutēju. Bet galvenokārt konsultējos. Īpaši tad, kad radās šaubas par tekstu, ko saka mani varoņi. Man bija svarīgi saprast, ko viņi ir izlasījuši un kuros notikumos paši piedalījušies. Bija jāveic selekcija, daudzas lietas bija jāpārbauda. Ja pagājis vairāk nekā 60 gadu kopš attiecīgajiem notikumiem, cilvēki gribot negribot ievieto sevi citā situācijā vai arī ņem palīgā to, ko viņi ir izlasījuši un pārvērs to par sevis izdzīvotu. Tad ir jāmēģina preparēt, kur ir individuālā vēsture. Mani interesē tikai individuālā vēsture, cilvēka subjektīvais skatījums, viņa stāsts. Un man ir svarīgi, lai no šo trīs stāstu konfrontācijas izveidojas kāda doma skatītāja apziņā.

Vai jums ir svarīgi par tēmām, ko risināt uz skatuves, runāt ar cilvēkiem arī ārpus skatuves? Piemēram, diskusijās vai citos formātos?

Jā, esmu to darījis. Man ir svarīgi runāt ar jauniešiem. Es ļoti skaidri redzu, kā daudzi jaunieši, kuri ir manu dēlu vecumā, ap 14—16 gadu vai vecāki, nesaista savu nākotni ar šo valsti. Tas man liekas šaušalīgi, un tas ir arī iemesls, kāpēc es ar viņiem runāju. Gan par vēsturi, gan arī — kas mēs tādi esam, no kurienes nākuši, un ko šajā zemē ir vērts darīt un ar ko lepoties. Protams, Rīgā ir iespējas, un jo tālāk no Rīgas, jo mazāk šo iespēju. Ja cilvēks dzīvo Viļānos, Ugālē, Grobiņā, Tālsos, Valdemārpilī vai Balvos... Tur nav augstskolu. Bet normālam mūsdienīgam cilvēkam ir jābeidz augstskola. Jebkura. Jebkurā sev interesantā virzienā. Tātad šis cilvēks, visticamāk, dosies uz Rīgu. Pavadis tur trīs, četrus, piecus, sešus gadus. Vai pēc tam viņš atgriezīsies atpakaļ Balvos, Viļānos, Valdemārpilī? Saprastams, ka tur var nodarboties ar kādām trim četrām lietām. Bet Rīgā var nodarboties ar tūkstoš lietām. Pasaulē — ar miljonus lietām...

Tagad ir prakse, ka cilvēki sēž savos Viļānos vai Purvciemā, nodarbojas, piemēram, ar programmēšanu, un strādā Kanādā, pelna lielu naudu. Pati pazīstu šādus cilvēkus — viņi pat nav beiguši augstskolas, tās viņiem šķitušas garlaicīgas un nav sniegušas zināšanas, kuras viņi jau praksē apguvuši. Mūsdienās pieejami arī dažādi tiešsaistes kursi — vari mācīties internetā.

Jā, tas ir brīnišķīgi. Piekritu, ka ir gadījumi, kad iespējams arī iztikt bez akadēmiskas izglītības. IT zināšanas, protams, savā ziņā paver lielisku iespēju būt kosmosa tehnoloģijas, sēžot laukos pie diķa un sitot odus. Vai pārraudzīt Marsa visurgājēja gaitu. Droši vien. Tomēr tie ir daži čaļi, kas to dara. Tas patiesībā ir ļoti nopietns jautājums — kā radīt sistēmu, lai ir jēga atgriezties atpakaļ savā dzimtajā pusē.

Vai par to ir vērts taisīt izrādi?

Jā, noteikti! Patiesībā tēmu ir — čum. Emigrācija. Arī atgriešanās. Ko darīt tiem cilvēkiem, kuri atgriežas un nevar šeit uzreiz atrast darbu. Protams, var nopirkt zemi, kamēr nauda vēl turas. Bet, ja ilgstoši neesi gatavs dzīvot naturālajā saimniecībā, var būt diezgan grūti. Par šo tēmu runāju ar kādu neiroķirurgu. Viņš teica: “Mūsu nācijā nav darba devēja domāšanas.” Lielākajai daļai ir darba ņēmēja domāšana. Kur dabūt darbu? Bet — kā dot to darbu, kā radīt darbavietas? Šāda domāšana būtu jāieaudzina, un tur es pilnībā piekritu.

Vai tas ir vēsturiski tā ieprogrammēts, tā kalpa loma, kalpošana?

Domāju, ka pie visa vainīgi bolševiki. Viņi sajauc visas kārtis, ko tikai varēja sajaukt. Par to, kas ir savs, kas ir cita, kas ir kopējais, kāpēc kopējais ir vērtīgs. Jo kolhozs jau ir brīnišķīga doma, tikai — kādā veidā, ar kādu vardarbību tā tika realizēta dzīvē. Tieši tas arī uzdzina riebumu pret kooperāciju, kaut gan kooperācija patiesībā ir vienīgais ceļš, kā mēs varam izdzīvot. Kombains katram nav vajadzīgs. Patiešām nav — ar to darba ražību, kāda ir mūsdienu agrotehnikai. Doma jau ir skaidra, tikai neviens nav gatavs dalīties ar otru. Neuzticas. Neaizdos savu kombainu, jo ir aizdomas, ka “uzmetīs”. Kaut ko sabojās, noskrūvēs, atdos kombainu atpakaļ un teiks: “Es nezinu, kāpēc neiet. Kad es strādāju, viss bija kārtībā.” Tas ir tik tipiski! Kā skoti. Tāpēc mūsu izrādē viņiem tik ļoti patika.

Citu teātru aktieri publiskajā vidē dzirdēti sūkstāties, ka ir pārcilvēciski daudz jāstrādā. Ka fiziski ir grūti visu kvalitatīvi izdarīt — paralēli izrādēm vēl jāpiedalās

reklāmās un seriālos, lai finansiālā ziņā izdzīvotu. Vai JRT aktieriem ir mazāk darba?

Tā ir katra paša izvēle — sūkstīties vai nē. Arī mēs paralēli izrādēm piedalāmies dažādos teātra un kino projektos. Audioreklāma vispār ir medusmaize aktierim. Jo videoreklāma, kaut arī labāk apmaksāta, automātiski nozīmē sejas izmantošanu, un es galīgi neesmu ar mieru, ka mana seja tiek saistīta ar veļas pulveri vai kādu politisko virzienu. Balss ir mazliet anonīmāka.

Izrādē “Vectēvs”. Vilis Daudziņš

Jūs atšķirībā no citu teātru aktieriem saņem arī autoratlīdzības no AKKA/LAA. Vai tas motivē darboties šajā virzienā un radīt vēl citas izrādes, kurās esat ne tikai aktieri, bet arī autori?

Protams. Tomēr neuzskatu, ka nauda motivētu radīt mākslas darbu. Ir ārkārtīgi patīkami, ja par to maksā, bet motivē kas cits. Sociālā situācija, sajūta, vajadzība, interese par kādu tēmu. Motivē notikums — slikts vai labs. Un ir laba sajūta, ja esi spējīgs uzrakstīt kādu puslīdz sakarīgu tekstu. Pats.

Jūs rakstāt dzejoļus?

Nu, dzejoļus... Vajadzēja, un uzrakstīju. Bet nē, nē — tā es nerakstu. Uzrakstīju “Latviešu mīlestībai”. Par skumjām un meitenēm, kuras pazūd, un aiziet, un krāpj. Bez ironijas gan diez vai to spētu uzrakstīt. Nezinu, varbūt kādreiz varēšu.

Par izrādi “Garā dzīvē” esat saņēmis Autortiesību bezgalības balvu. Vai jums ir svarīgs jūsu radīto darbu iespējami daudzveidīgs izmantojums?

Vakar Jēkabs Nīmanis (komponists Jēkabs Nīmanis — Red.) man pateica, ka dziesma “Guna” no “Latviešu mīlestības”, kurai rakstīju vārdus, ir iekļauta 2013. gada “Dziesmu

kladē”. Tās ir dziesmas, kuras dzied pēc Dziesmusvētku oficiālās programmas, pie ugunsкура. Es nespēju noticēt. Ka sēdēdams virtuvē pie galda un mēģinādams kaut ko uzrakstīt, esmu radījis ko tādu, ko dziedās cilvēki Dziesmu svēt—kos! Lai arī ne oficiālajā programmā, vienalga. Neticami! Tas man ir milzu pārdzīvojums. Tas — par bezgalību runājot.

Ja kāds režisors izdomātu ekranizēt “Vectēvu”, vai tas būtu pieņemami, interesanti?

Protams, būtu pieņemami. Nezinu gan, kā tas būtu iespējams. Mēs ar kolēģi jau kādu laiciņu mēģinām rakstīt scenāriju. Gan ne “Vectēvam”, citam projektam. Taču pagaidām nesokas. Scenārijs... To nevar virtuvē kā dzejolīti par meiteni uzrakstīt, tas ir nopietnāk. Iespējams, pietrūkst laika koncentrēties. Teātrī spēlēt ir izrādes, bet mūs aicina arī piedalīties dažādos citos projektos — lasīt dzeju, ierakstīt diskus. Piemēram, nesen dzejniece Liāna Langa mani uzaicināja ierakstīt audiogrāmatā Viļa Lāciša romānu “Stroika ar skatu uz Londonu”. Man galīgi nav, par ko sūdzēties. Dzīve ir interesanta un esmu priecīgs, ka man piedāvā inteligentus veidus, kā pelnīt naudu.

Jūsu teātris drīz mainīs mājvietu. 2014. gada pavasarī uz diviem gadiem iekārtoieties “Tabakas fabrikā” Miera ielā. Kāds patlaban ir noskaņojums?

Tramīgs. Ir skaidrs, ka rezervētie seši miljoni latu šai ēkai ir par maz. Otrs jautājums — drīz mēs būsīm aizgājuši no šīm telpām un nonākuši “Tabakas fabrikā”. Pats par sevi tas ir brīnišķīgs risinājums, tur būs divas zāles ar apmēram 300 sēdvietām. Vienā vakarā pat, iespējams, varēsīm spēlēt divas lielas izrādes. Taču ir bail, ka nenotiek tā, kā ar Rīgas Dizaina un mākslas vidusskolu Lāčplēša ielā, kur pietrūka naudas rekonstrukcijas pabeigšanai. Jaunie mākslinieki spiesti mitināties citās telpās. Taču priecīgā vēsts ir tāda, ka jau drīzumā tiks izsludināts metu konkurss par JRT rekonstrukciju, kurā varēs piedalīties arhitekti ar idejām. Un tas ir ļoti interesanti. Protams, mums ir sava vīzija, kā teātrim vajadzētu izskatīties, taču noteikti ir vēl kādi pārsteidzoši un eleganti risinājumi, kurus varētu piedāvāt arhitekti. Cerēsim uz to! □

Ar Jaunā Rīgas teātra aktieri
Vili Daudziņu sarunājas **Signe Valtīņa**

Starptautiskā sadarbība 2012. gadā

■ Atlīdzība ārvalstu autoriem no Latvijas Ls	1 608 910
■ Atlīdzība Latvijas autoriem no ārzemēm Ls	138 735

Latvijas autoriem no ārzemēm 2012. gadā

Publiskais izpildījums (mūzika) 62.3%	Dramatisko darbu tiesības 10.6%
	Vizuālo darbu tiesības 11.5%
	Audio-vizuālo darbu tiesības 15.6%

Foto konkurss!

Aicinām autorus piedalīties foto konkursā par tēmu: **"Mani darba instrumenti"**. Konkursa dalībniekiem fotogrāfijas jāiesūta e—pastā zin@akka-laa.lv līdz 31.maijam. Konkursa uzvarētājs balvā saņems **Sony diktofonu ar 2GB atmiņu**. Interesantākās fotogrāfijas tiks publicētas AKKA/LAA nākamā biļetena numurā. □

Iepriekšējā biļetena "AKKA/LAA Ziņas Nr.36" krustvārdu miklas atminējums

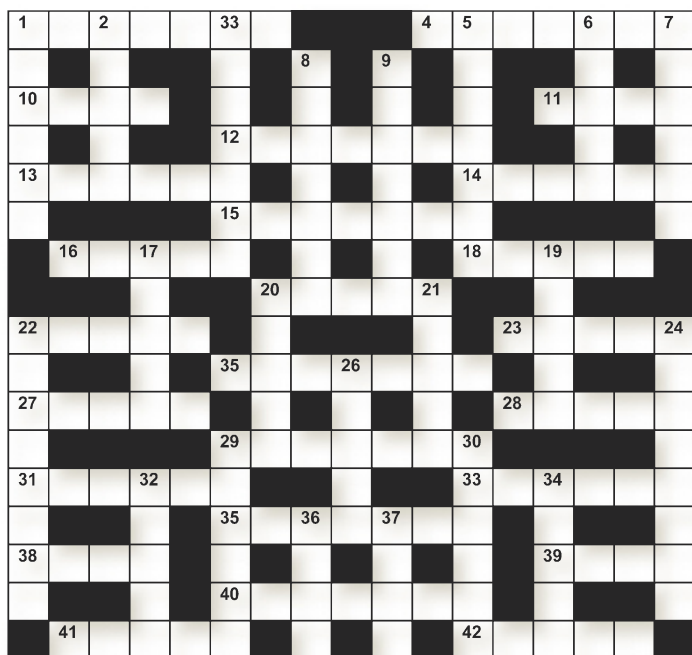
Horizontāli. ⇄

1. Aldonsa. 5. Makbets. 9. Pink. 10. Saskija. 11. Aija. 14. Nameisis. 17. Tremolēt. 21. Īsa. 23. Kaladū. 24. Lirīķi. 25. Binde. 26. Sesija. 31. Allāhs. 33. Arfa. 34. Pops. 36. Uga. 38. Zīle. 39. Šahs. 40. Ariadne. 41. Skate. 42. Ašē. 43. Sekss.

Vertikāli. ⇅

1. Absinta. 2. Dunkane. 3. Nelsons. 4. Akts. 5. Mimi. 6. Karaoke. 7. Embargo. 8. Sinjorē. 12. Ksi. 13. Ota. 14. Nakts. 15. Milns. 16. Indija. 18. Maikls. 19. Laidā. 20. Triks. 22. Sen. 26. Igaunija. 27. Depardjē. 29. Eglitis. 30. Artmane. 31. Apulejs. 32. Haihats. 35. Zenta. 37. Ašugs.

"A" burtu skaits — 29

Atisinātajā krustvārdu miklā, saskaitiet "A" burtus un ar krustu atzīmējiet kvadrātu, kurā ir ierakstīts pareizais "A" burtu skaits. Aizpildītu atbildes kuponu līdz 2013. gada 31. maijam atsūtiet uz AKKA/LAA: A.Čaka 97, Rīga, LV—1011 ar norādi "Krustvārdu mikla". Kuponi, kuros būs norādīts kvadrāts ar pareizo "A" burtu skaitu, piedalīsies izlozē, kur trīs no sūtītājiem saņems balvu — vērtīgu grāmatu.

Jura Sosnovska krustvārdu mikla

Horizontāli. ⇄

1. LNO solists, 2012.gadā debitēja Belkores lomā Gaetāno Doniceti operā "Milas dzēriens". 4. Latviešu dziedātājs, komponists, trompetists, Latvijas Nacionāla orķestra dalībnieks, pārstāvēja Latviju Eirovīzijā. 10. Mitoloģiska ūdeņos mītoša būtne. 11. Latviešu dziedātāja, kura uzvarēja Latvijas Mūzikas ierakstu Gada balvas nominācijā "Labākais koncertieraksts 2011". 12. Dažādu paveidu franču dziesmas. 13. Īpaša stikla nelielu, necaurspīdīgu, krāsainu gabalu kopums, ko izmanto mozaikas veidošanā. 14. Tāds, ko var maldīgi uztvert par ko citu. 15. Kinokritiķe, grāmatas "Planēta neHollywooda. 27 sejas" autore. 16. Divzīlīga dzejas pēda. 18. Skapstēt. 20. Viens no Krētas senajiem kultūras centriem. 22. — 16. gs. p.m.ē. 22. Vertikāla akmens plātne ar reljefu attēlu. 23. Īss dramaturģijas darbs. 25. Raibs galvas lakats — reperu, hiphopa atribūts. 27. Provansiešu dejas dziesma. 28. Lilītas Bērziņas balvas par izcilumiem sasniegumiem teātra mākslā 2012 laureāte. 29. Grieķu izcelsmes amerikāņu operdziedātāja (1923—1977). 31. Aktrises vārds, kura iedziedājusi K. Lāča dziesmu "Nieki. Nekas." 33. Romas tribūns kādā R. Vāgnera operā. 35. G. Rača dziesma E. Slokas izpildījumā "Tu melo ...". 38. Mūzikas termins — ātri, dzīvi, spēcīgi (par tempu). 39. Izgatavot, izstrādāt ofortu. 40. Noslēgt līgumu ar mākslinieku par uzstāšanos noteiktās reizēs vai uzstāšanos noteiktā laikā. 48. Dž. Svīta varoņa Gulivera profesija. 42. Izdevniecība Latvijā, darbojas kopš 1980. gada.

Vertikāli. ⇅

1. Latviešu gleznotāji — tēvs Augusts (1893—1984), dēls, trimdas mākslinieks, Jānis (1935—2013). 2. Latviešu baletdejotāja, pedagoģe, repetitore (1952). 3. Jāzepa brālis kādā J. Raiņa lugā. 5. Episkas krievu tautas dziesmas. 6. Galvenais varonis Dž. Londona daļēji autobiogrāfiskā romānā. 7. Cilvēku kopums ar noteiktu, no citiem atšķirīgu kultūru, noteiktām tradīcijām. 8. Dziesma no grupas "Prāta Vētra" albuma. "Vēl viena klusā daba". 9. Mērķtiecība, skaidrība mākslas darba kompozīcijā. 17. Dž. Kila komēdija "Mīlais ...". 19. "Lielās mūzikas balvas 2012" nominācijas "Gada debija" laureāte. 20. Latvijas Radio kora mākslinieciskais vadītājs. 21. Dramatiskā sacerējuma vienības. 22. Žurnāla "Santa" 2012.gadā rīkotās akcijas "No Latvijas — pasaulē!" galvenās balvas ieguvēja. 24. Aktieris, kas tēlo lomas bez teksta. 26. Sengrieķu pilsēta, kuras nozīmīgākā celtnē bija templis, kas tika uzskatīts par Zemes centru. 29. Anagramma vārdam "saktas" — nosaukums kādas valsts sabiedrības grupām. 30. Neliela ārija. 32. Kņazs, par kuru pēc senkrievu teiksmas A. Borodins sacerēja operu. 34. Mūza — liriskās un mīlas poēzijas aizbildne sengrieķu mitoloģijā. 36. Filma, kas 2013.gada "Oskara balvas ceremonijā" atzīta par labāko. 37. I. Ziedonis: "Kājas noaut. Galvu nolikt. Lai kādam arī par mani ir prieks, ... savās mājās sirdi rokā kā oli. Dziedu savās mājās kā svešinieks". *

*I. Ziedonis: "Ir jau ļoti vēls."

Pateicamies visiem, kas iesaistījās miklas minēšanā, un vēlam veiksmi turpmāk!

Atbildes kupons

Vārds:

Uzvārds:

Tālrūnis:

"A" burtu skaits:

27

28

29

30

31